గొప్ప జ్యోతిషగ్రంథములు.

	రు.	అ.
జ్యోతిషప్రథమబోధిని	0	8
జాతకమార్తాండం 1భా॥	2	0
,, 2భా॥	౨	0
,, 3భా॥	2	0
జ్యోతిషరహస్యం 1 భా॥	1	8
,, 2భా॥	1	8
జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక		
సంజ్ఞాధ్యాయము 1భా॥	1	0
గణితాధ్యాయము 2భా॥	2	0
భావఫలాధ్యాయం 3భా॥	2	0
ద్వాదశభావఫలం 4భా॥	2	0
అదృష్టదీపిక	0	10
హస్తసాముద్రికము	0	6
జ్యోతిషఫలప్రదర్శిని	0	10
దశాభుక్తిఫలచంద్రిక అను వృద్ధపారాశరి	1	0
పుట్టుమచ్చలశాస్త్రము	0	8
జాతకచంద్రికగోపాలరత్నాకరము	0	8
మయివాస్తు వాస్తుశిరోమణి సనత్కుమారవాస్తు (ఈ3 చేర్చి ఒకే పుస్తకం)	0	12
వాస్తుసంగ్రహము	0	12

	రు.	అ
నవగ్రహచింతామణి	0	2
శల్యవాస్తు	0	8
జాతకఫలమణిమంజరి 1వ	1	8
పూర్వపారాశరి	0	8
గృహవాస్తుదర్పణం (నూతనపద్ధతులతో వ్రాయబడినది)	1	0
మగాలస్తంభము (శైవగ్రంథము)	0	8
బృహత్పారాశరసంహిత	0	6
ఆంధ్రజాతకతత్వము సూత్రములు 1వ భా॥	౨	0
,, 2వభా॥	౨	0
గోచారసంహిత	0	2
కాలామృతము	0	12
శిల్పసంగ్రహము	0	6
ఆయుర్దాయయోగం	1	0
ముహూర్తదర్పణం	0	10
కొట్టుమతశాస్త్రము 60 సం॥ పంచాంగము	0	10
జాతక నారాయణీయం	1	0
స్వప్నఫలదీపిక	0	8
గౌతమసంహిత	0	8

ంగ్ విద్యో

రచయిత:

శ్రీ మానాపురం అప్పారావు పట్నాయక్

ప్రకాశకులు:

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య అండ్ సన్సు

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో,

రాజమండ్రి.

1948.

సూచన

పరిస్థి[illegible] తా యసమర్థురాలు అయినా ప్రేమించి [illegible] తన బహిఃప్రాణాన్ని ప[illegible] సోదరి భావంతో నంటో[illegible] సాహసిస్తుంది.——

పరిస్థి[illegible] ప్రేయసిని సోదరితుల్యం [illegible] చూచుకోవలసి వచ్చినప్పుడు మానవునిలో కలుగు [illegible] పరితాపం [illegible] వేదనా[illegible]నికి అంతు ఉంటుందా ?

ఇట్లు,
రచయిత.

శ్రీ కొండపల్లి ముద్రాక్షరశాల,
రాజమండ్రి.

"నేను పోతా భానూ!"

"నీ ఫిజిక్సునోట్సు యిచ్చేస్తానుండు"

"నీవు వ్రాసుకోవడం అయిందా?"

"ఆఁ"

"డ్రాయింగ్ కూడయియ్యి. నిన్నటి లెక్చరు వినలేదు."

"అవును, నీవు లైబ్రరీరూములో కూర్చొని పిక్చర్సు చూస్తున్నావు. అప్పుడే సుశీలా నేనూ [illegible] విడచి లెక్చరు రూములోనికి వెళుతూ నిన్ను చూచాము."

"ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నారు లెక్చరు అంటేనే నాకెంతో విసుగ్గా ఉంటుంది భానూ!"

"అవును. స్వీట్ నస్ లేక టేస్ట్ లెస్ ఫీలౌతావు."

"అందుచేతనే సినిమా తారల ఫోటోలు చూస్తూ వాళ్ళ జీవితాలను సరిచేస్తూన్నాను."

"నీ స్టడీలో పర్యవసానం ఏమిటో చెప్పు?"

"ఏది ఏలాఉన్నా వాళ్ళు సుఖజీవులనే నా ఉద్దేశం."

"ఎలాచెప్పగలవ్ కారులలో త్రిప్పుతూ [illegible] కూర్చొని మేకప్పు అందంలో—"

"భానూ! సినీమా తారలంటే నీకిష్టంలేదా?"

"ఇష్టానికేముంది!— వాళ్ళనంత [illegible] జీవితం మరియొకరివల్ల గోచరించడం అరుదు అని నానమ్మకం. అస్థారులను కానేఅందాలతార అందరి అభిమతాలకూ అనుకూలంగా ప్రవర్తిస్తూ, అవసరమైతే పేరుకోసం, పైకంవడానికి ప్రతివారికీ తమ శరీరాన్ని రహస్యంగా అద్దెకియిచ్చి అభిమానం వదలుకొని—"

"చాలు— చాలా మాటలన్నావు అప్పుడే వాళ్ళ మీద లెక్చరుకు దిగావు [illegible] క్రిటిసైజ్ చేసి విడుస్తావు."

మీద కోటూ — చేతిలో బేగ్ — నడిచే బొంగరంలూ —."

"ఉష్! కేశవా పొరపడుతున్నావ్. ఫేషన్ అనే గవిద్యావతుల మనసు మార్గంనుంచే సృష్టించబడి పొందబడింది. బొంబాయి కలకత్తా నగరాలవంటి ఉత్తమసామ్రాజ్యాలలో కాలేజీ విద్యార్థినులచూస్తే నీవాయులు అనవు. వాళ్లు వివిధ మార్పుల నూతనవస్త్రాలంకారములతో కాలేజీకి వస్తూంటే ఫిల్ములలో చూడని గొప్పతనం వాళ్ళలో కనబడితేగానిమీది భక్తి సగం తృటిలో మాయమై ఆరిజనను తెలుసుకొనగలుగుతావు"

"భానూ! నువ్వు ఏలాగయినా పండితురాలివి. నీమాట గెలిపించుకోడానికి ఎన్నిమాటలైనా మాట్లాడగలవు. నీకు కన్యనుచేసే శక్తి భగవంతుడు ప్రసాదించాడు."

"మీమా ప్రస్తుతికి సంతసించి ఈరిబ్బను బహుమతిగా ఇస్తున్నాను తీసుకోండి" అంటూ భాను తన జడలో అల్లిన చివర రిబ్బను

"ఇంకేం—మీఅన్న ఉన్నాడా?-"

"ఇప్పుడు-మాఅమ్మ పోషిస్తోంది. ఆమెకు తల్లిపోవడంచేత మాఅమ్మే దాన్ని చేరతీసి యిక్కడికి తెప్పించింది."

"తండ్రి ఉన్నాడా?"

"ఉన్నాడు. కాని యేమీ చెయ్యలేడు. ఏదో లేదనకుండా వాళ్ళకు సరిపోయే ఫలసాయం ఉంది కాని అంతకు—"

"వివాహమైందా?—"

"ఇదం—ఆమెకు పెళ్ళవడం-రెండూ అయాయి-"

"ఆయన అంతే!"

"అవును-దానిభర్త."

"చనిపోయాడా?-"

"ఊఁ-చిన్నతనాన్నే పోయాడు."

"అందే-పాపం. విడో అన్నమాట"

"ఏదో సమిటి!-ఎంగ్ విడో అన్నమాట."

"వయస్సు ఎంత ఆమెకిప్పుడు."

నాకింకా చాలచిన్న- పదహారేండ్లకు మించి ఉండదనుకొంటాను."

"సారీ-ఆమెకు వివాహంచేసే ఉద్దేశ్యంలేదా మీవాళ్ళకి"

"లేకేం!-ఉంది. ఆకారణంచేతనే దానిని మాఅమ్మ యిక్కడికి తీసుకొనివచ్చింది. మంచివరుని చూచి కట్టపెట్టడానికే ప్రయత్నమంతాను.

"మంచివరనే"

"కాని-సాహసించి పెండ్లిచేసుకొనేవారు ఉండవద్దు!-మంచివరనే వారేకాని—సాహసించి చేసుకొంటామనే వ్యక్తి అగుపడడం అరుదు."

"అదీ నిజమే. కాని-ఈపిల్లకు వరుడు త్వరలోనే దొరకవచ్చు."

"ఎప్పుడు. దానికి సహజ సౌందర్యంఉంది. దాని కండ్లలోనే ఉందిఅందమంతాను.అంతఅందంగాసృష్టించినసృష్టికర్తేదానినిచూడలేక

భర్తను లేకుండ చేసివేశాను. ఏదో ఒకరోజు చూస్తాను ఆ భగవంతుని లక్షణ మనుకొంటాను."

"ఆ సృష్టికర్త మీద నిన్ను వేయుటపోతే-ఆ పాపం అనుభవించే అదృష్టం అతనికి లేక పరలోకానికి పరుగెత్తుకొని పోయాడని ఎందు కనుకోకూడదూ?-" అని చలోక్తిగా కేశవరావు అంటూండగా భాను మతి గట్టిగా నవ్వి అతని దుంపనాపోస్తుంది. కేశవరావు గడియారం వంకచూచి కనుబొమలు ఎత్తుతూ-

"భానూ—నేను వెడతాను తొమ్మిదికూడ దాటింది"

"వెళ్ళవచ్చునని గంట క్రిందచెప్పడం అయింది."

"ఊ-మరి ఈమాటలధోరణి ఎవరు పెంచారు?-"

"అదిగో-నువ్వే కబుర్లు పెంచి-ఆ నెపం నామీదవేసి వసతి గంటలకో-"

"కానులే, వెడతాను-" అంటూ కేశవరావు ఆమెవంక కొంటెగా చూచి వెడలిపోయాడు.

కేశవరావు భానుమతులు కాలేజీలో ఫోర్తుయియరు చదువు తున్నారు. కేశవరావు సాధారణ కుటుంబీకుడు అయినప్పటికీ- ప్రతి పరీక్షలోనూ మొదటివాడుగా పేసయి ప్రతివారిఆదరణనూ అందుకొనే వాడు. రావుఅంటే కాలేజీలో అంతగౌరవం. కాలేజీ ఉత్సవ సంద ర్భములలో అతడు లెక్చరు యిస్తుంటే లెక్చరర్సు సహితం అతనికి సెకెండ్సుయిచ్చి సన్మానించేవారు. ఆ కాలేజీలోని గరల్ స్టూడెంట్సు సహితం అతనితో చనువును కల్పించుకొని మాట్లాడుతుంటారు. వారి లో ముఖ్యంగా భానుమతి మాత్రం అతనివిషయంలో అధికశ్రద్ధ తీసు కొని, పలుమార్లు అతనిని తనయింటికి రప్పించుకొంటూ అతనితో పార్కులవెంట బీచీలవెంట తిరుగుతూంటుంది. కేశవరావుకు చిన్న తనాన్నే తండ్రిగతించాడు. తనకంటె ఆరుఏండ్లు పెద్దగు అన్న రాజా

రావు పేష్ [illegible] పెట్టాడు. కేశవరావు [illegible] దగ్గరనుంచి సంసార బాధ్యత తనమీదనే పడటంచేత రాజారావు చదువుమానివేసి మొదట సాహుకారుగారి గుమస్తాగా ప్రవేశించాడు. అప్పట్లో కేశవరావు హైస్కూల్లో [illegible] ఫారం చదువుతున్నాడు. క్రమేణా వర్తకవ్యాపారాన్ని తెలుసుకొన్న రాజారావు స్వంతంగా చిన్న వర్తకాన్ని [illegible] దానిలో లాభాలు ఎక్కువగా రావడంచేత ఆయన [illegible] కేశవరావు చదువుపై అధిక శ్రద్ధ చూపుతూ ఉన్నతవిద్యలో అతనిని ఉత్తీర్ణునిచేయ నిశ్చయించుకొన్నాడు. అన్నగారి కోరికకు అనుకూలంగా కేశవరావుకూడ ప్రతిసంవత్సరం పేసవుతూ ఇప్పుడు బి. ఏ. ఫైనల్ యియర్ లోనికి వచ్చాడు.

భానుమతి [illegible] ఉంటుంది [illegible] నాగరికతాలక్షణాలు [illegible] తెప్పించుకొని [illegible] వస్త్రధారణతో [illegible] సింగారించుకొనేది భానుమతి. తానే సౌందర్యదేవతననే గర్వభావం ఆమెలో దాగి అహంకారపూరితను చేసేది. [illegible] ఆఫీసులో పేరుమోసిన దూది వర్తకుడు. అతని అనుంగుకుమార్తె భానుమతి, చిన్నతనంనుంచి గారాబంగా పెరిగియుండడంచేత భానుకి సుఖాలుతప్ప విచారమనేది ఎరుగనే ఎరుగదు. ఆమె వయసు పదునెనిమిది వత్సరాలుంటాయి. [illegible] అహారానికి అలవాటుపడ్డ భానుశరీరం యౌవనదశలో కూడ రక్తబిగిలేకుండ అగుపడేది. ఆమెకు స్టడీస్-అలంకారం-విహారంతప్ప అన్యచింతలు ఆమెలో లేనేలేవు. అంగవికలుడైన గణపతికిఆయింటిలో వాయిస్ [illegible]. భానుతల్లి గోవిందమ్మగారిదే ఆయింటి పెత్తనంతాను. కేశవరావుతో తనకుమార్తె చనువుగా తిరుగుతూండడం గమనించిన గోవిందమ్మ అతని స్థితిగతులు తెలుసుకొని అతనినే అల్లునిగా చేసుకొన అభిప్రాయపడింది.

ఆదినం గోవిందమ్మ హాలులో కూర్చొని చీరకు జరీనక్షి-అంచు కుడుతోంది. కేశవరావు పుస్తకాలతో లోనికివచ్చి ఆమెను చూడడంతోనే ఒకఅడుగు వెనకకు వేశాడు, అంతకుముందు ఆమెతో మాట్లాడివుండనికారణంచేత. ఆతని మొగమాటాన్ని గుర్తించినగోవిందమ్మ సోఫాలోనుంచిలేచి ఆతనిని పలుకరించింది.

"రా-నాయినా—యిటుకూర్చో—"

"భానుకోసంకదూ వచ్చావు. పిలుస్తాను యిలాకూర్చో".

"నేను వెడతా-ఆమెకు ఈపుస్తకం యిచ్చివేయండి."

"నీవే యిచ్చివేయి. నేను పిలుస్తాను. ఇలాకూర్చో-" అని గోవిందమ్మ చిరునవ్వుతో ఆతనిని ఆహ్వానిస్తూ బలవంతపరచింది. కేశవరావు లజ్జను అగుపరుస్తూ ఆమె చూపిన సోఫాలోకూర్చున్నాడు. అంతలో భానుకూడ మెట్లుదిగి ఆ హాలులోనికి వచ్చింది.

"ఓ!-వచ్చేవా?—"

"ఆ. ఇదిగో నీపుస్తకం"

"చాల పర్స్యల్‌గా తీసుకొనివచ్చి అంద చేస్తున్నారే"

"అవును. నీచదువు చెడుతుందేమోనని ప్రామిస్ ప్రకారం తీసుకొని వచ్చాను—"

"అమ్మాయి-భానూ!-కాఫీ తీసుకొనివచ్చి యియ్యి ఆయనకి." అంది గోవిందమ్మ ఆతనిపట్ల ఆదరణ చూపుతూ.

"జానకిని తీసుకొని రమ్మనవే—! అంది మాటలో గారాబాన్ని చూపుతూ. గోవిందమ్మ లోనికివెళ్ళింది. భాను చిరునవ్వుతో ఆతనియెదుట కుర్చీలో కూర్చుంది.

"భానూ-నీకోసం పదేసూరులు యిక్కడికి రావడం బాగుండదు. నీవు రమ్మంటావు. నాకు మనసులో అదోలా ఉంది—

"ఎందుకుభయం!-నేరస్థునికి ఉంటుంది ఆ భయం—"

"ఏదో తెలియని నేరం చేస్తున్నట్లుగనే ఉంటుంది నాకు—"

"ప్రేమించానని—పెళ్ళాడతాననిగానీ నీ కెప్పుడు చెప్పాను"

"నీవు పెంకిపిల్లవు భానూ—"

"అవును. లేకుంటే అంతసులువుగా నన్ను [illegible] వరుగా—"

"బలే ఎంతరాలుగాయివి"

"అంటే—నాతో వివాహం నీ కిష్టంలేదా—"

"అలాగని అనగలనా నేను భానూ"

"మరి ఏమిటంటావు!"

"ధనికుల పిల్లవుగదా—ఈ [illegible] నేనే [illegible] వాడికి మీవాళ్ళు ఒప్పుకొంటారా?—"

"ఏయ్—జానకీ—ఏం—వెళుతున్నావ్. ఏదీ కాఫీ [illegible] తే" అంది జానకి లోనికివచ్చి కాఫీ అక్కడపెట్టి వెళ్ళిపోయింది

"జానకీ—కేకులు ఏవే"

"ఏమో—అత్త చెప్పలేదు"

"ఇట్లాంటి మర్యాదలన్నీ నేర్చుకోవాలి. అల్లాంటివారిపద్ధతి ఎంతకాలం—త్వరగా [illegible] ఏమంటావ్ భానూ—!" అంది, ఆతనివంక పలకరింపుగా చూచే కన్నులతో—

"ఊ— అలవరచుకోవాలి ఫాషన్సు అన్నీ—"

"క్రొత్తతనం కదూ. అ. చేతలెండి. ఏమే జానకీ యిహాముందు నుంచి చలాకీగా ఉండాలి కదూ"

"ఉన్నావుగా నీవు ఫాషన్సు నేర్పడానికి, గురువుగా నాలుగు రోజులు శ్రద్ధతీసుకొంటే ఆమెకూడ నీయంతదై—"

"అవునా జానకీ—"అంటూ భాను జానకి గడ్డంను మునివేళ్ళతో ఎత్తుతూ అడుగుతూంటే గోవిందమ్మ ఎర్రని తాంబూలం పండ్లు అగుపరుస్తూ నవ్వుతో—"

"ఏమిటే భానూ — దానితో పెట్టుకొంటేనే గాని నీకు తోచదటే—"

"చూడవే—కేకులు లేకుండా కాఫీ తెచ్చింది"

"దానికేం తెలుసు నేను చెప్పినది ఏదో తెచ్చింది"

"అదే, ఇలా అతిథులను సత్కరించాలని తెలుపుతూన్నానే"

"జానకీ—నీవు వెళ్లు. ఇవిగో తాళాలు, ఆ బీరువాలోని కేకులు తీసుకొని వచ్చి కొన్ని యిక్కడ ఉంచుతల్లీ—" అంటూ గోవిందమ్మ తాళాలు అందించింది. జానకి అ తాళాలు తీసుకొని లోనికివెళ్ళింది. గోవిందమ్మ భాను ప్రక్క సోఫాలో ఆశీనురాలయింది.

'అబ్బాయి—మీయిల్లు ఎక్కడ నాయినా—"

"వెస్టుమేరీస్ట్రీటండి"

"అసలు మీది ఈ ఊరేనా ?—

'చాల కాలంనుంచి యిక్కడనే ఉన్నామండి'

"మీనాన్నగారు ఉన్నారా బాబూ!"

"ఉహూ! మాఅన్నగారే మమ్మలను తండ్రిలా కాపాడుతుండేది."

"ఆయన కేమిపని."

"అగ్గిపెట్లవ్యాపారం. దానిలో నెలకు వందా వందాయాభై వస్తుంటాయి. దానితోనే గృహకృత్యాలు నెరవేర్చుకొంటూ నా చదువుకోసం చాలడబ్బు వెచ్చిస్తున్నా రాయన."

"యోగ్యుడు. ఆయనకు సంతానం ఎందరు?"

"అసలు వివాహమే లేదాయనకు."

"ఇంతవరకు వివాహమే లేదా ఆయునకి!"

"లేదు, నాకోసం తనజీవితాన్ని త్యాగంచేస్తూ తనసంపాదనను నాఅభివృద్ధికి ఆహుతి చేస్తూన్నారు ఆయన.

"ఉత్తమ భావాలుగల ఉదారపురుషుడు ఆయన."

"కాబట్టే యింతకాలం మమ్ములను కంష్టలో పెట్టుకొనికాపాడుతూన్నాడు.

"మీరు అంతా ఎంతమంది?"

"మాయింటిలో అంతాకలసి ముగ్గురమే. మాముసలితల్లి—నేనూ—మాఅన్నగారున్నూ

"ఆయన వయసు ఎంతవుంటుంది?"

"నాకంటె ఆరుయేండ్లుమాత్రమే పెద్దఆయన."

"ఇట్టి అన్యోన్యతగల సోదరులను ఎక్కడోగాని చూడలేము. అట్టిసోదరుని గలిగిన నీవు ధన్యుడవు. వీలుచూచుకొని ఒకమారు మీయింటికి వస్తాను, మీఅమ్మగారితో మాట్లాడి—

"మాయింటికా మీరు!—

"అవును వస్తాను—తీరుబడి చూచుకొని ఓమారు రావాలని అనుకొంటూనే ఉన్నాను.

"కాఫీ చల్లారిపోతోంది—" అని జ్ఞప్తికి తెచ్చింది భాను"

"మాటల సందడిలో కాఫీ తాగకుండ చేశాను మిమ్ములను. త్రాగండిబాబూ"

"ఏం, నాకేసు లెండి."

"జానకి కాఫీ కప్పులు తెచ్చిందా?"

"ఆ. తెచ్చి ట్రేలో పెట్టి వెళ్ళింది."

"మాటలసందడిలో చూడనే లేదు."

"సుబ్బమ్మా ఇప్పి సీసా తువ్వాలు పంపవే. చేతులుతుడుచుకో డానికి." అంటూ భాను తల్లితో. గోవిందమ్మ సరే అన్నట్లుగా లోనికి వెళ్ళింది. భానూ కేశవులూ ఒకరి కండ్లలోనికి ఒకరు చూచుకొంటూ కాఫీకప్పులను పెదవుల దగ్గర పెట్టుకున్నారు.

"కాఫీ ఈదినం చాలా బెస్టుగావుందే!"

"మా జానకి చేతిచలువలెండి."

"జానకి వంటపనులు బాగా చేస్తుందనుకుంటాను."

"ఆ! దాని మనసు కుదిరి బాగా చేయాలి అని తలచుకొంటే అమృతాన్ని కూడా చేసి అక్కడ వుంచుతుంది."

"ఆమె చేతిలో అంత మహాత్మ్యం వుందా," అంటూ చిరునవ్వుతో కేశవరావు ఒక్క గుటకలో కాఫీకప్పు ఖాళీ చేశాడు.

౨

జానకి పదహారేండ్ల వన్నెలాడి పడుచు. ఆమె ఎరుగనితనం లోనే భర్త గతించడంచేత ఆమెకు ఏవిచారం లేక బాధ్యత ఎరుగని ఆమె శరీరం స్వేచ్ఛగా పెరిగి; వంపులు ఏర్పడి మనసును జార్చే శరీర చ్ఛాయతో ప్రతియావనహృదయాన్ని గిలకొట్టి వేసేది. ఒంటిప్రక్క పెద్దరాళ్ళ బేసరుతళతళమంటుంటే వేలుముడివాకిలతల వచ్చిసిల్కుపమిట మీద జీరాడుతూ కాఫీ ట్రేతో హాలులోనికి ప్రవేశిస్తుంటే అపర సరస్వతిలా అగపడేది జానకి కేశవరావుకి. ఆమె ఆగమనముతో అతని కండ్లు ఆమెవైపుకే పరుగెత్తి ఆమె సహజ సౌందర్యాన్ని గ్రోలుతూ

అంతులేని ఊహాపరంపరలలో ఊగిసలాడేవాడు కేశవరావు ఆమె కళ్ళలోని నిర్మలమైన దయా— కలకలనవ్వే కాంతిని వెదచల్లే ఆమె స్వభావము—పూపరిమళంవలె సన్నిదిగా తెరదినా ప్రశాంతిగా అనుభవించాలనే కోరికలు అతనిలో పనిచేసి ఒకతో మాటలాడ ఉబలాట పడేవాడు. జానకిని చూడాలనే తలపులు అతనిని వేగిరపరచినప్పుడు కేశవుడు భానుతో లేనిఆనందము తెచ్చుకొని మాడలాడుచు పలుమారు మాటలసందర్భాన్ని క్రియేటు చేసుకొని జానికి విషయాలే మాట్లాడేవాడు. వారింటికివచ్చినప్పుడు తప్పని సరిగా కాఫీకాని మంచినీళ్ళుగాని అడిగేవాడు, జానకి వాటిని తీసుకొని వచ్చినప్పుడు కరువుతీర ఆమెను చూడవచ్చుననే ఆశయంతో. జానికి అల్లిన భానుజాకెట్లలేసు పని తనమునకు కేశవరావు ప్రశంసించేవాడు.

చంద్రవంక తెలుపూ—రాత్రినలుపూ — మబ్బులమీద నుంచి మొహాలమీద పడే పసుపుకలసే వింతసంధ్యలో జానకి భవనంవెనుక తోటలో గులాబి అంట్లను మట్టిని తప్పించి పాతుతూఉంది. చల్లనిగాలి ఆమె నల్లతలనూ చీరచెంగునూ కదిలించి వేస్తూంది. తలకు చేతిమన్ను అంటకుండ ముంజేతితో రేగినతలను పైకి ఎగత్రోస్తూ చిన్న గునపంతో నేలను త్రవ్వుతూంది. కేశవరావు భుజంమీది కోటును మడతచెడకుండ పైకిలాగుతూ గేటు తెరచుకొని భవనానికి పోతూ దూరంగా తోటలోఉన్న జానకిని చూచాడు. వెంటనే ఆతని కండ్లు నలుమూలలకు తిరిగాయి! ఆతనిదృష్టిపథంలో ఎవరూ అగుపడలేదు. అక్కడనే ఓ నిమిషం ఆగి మరల ఆమెవైపు దృష్టి సారించాడు. ఆమె వెనుక భాగం మాత్రం చెట్లఆకులమధ్యనుంచి అగుపిస్తూంది. వెనుతిరిగి చరచర ఆ తోటలోనికి నడచిపోయాడు, కేశవరావు ఆమెను సమీపించుకొద్దీ ఆతనిగుండె డబల్ స్పీడులో పనిచేసి

శరీరం అంతా ముచ్చెమటలు పోసింది. కేశవరావు ఆమెకు చేరువగా చప్పుడు లేకుండా చేరుకొని వెనుకగా నిలచాడు అతని చిన్న దగ్గుతో జానకి అదిరిపడి ఆతనివంక చూచి సిగ్గుతో తలవంచుకొంది. వెనుకగా ఆతని కాలి సల్లజోడు ముందుభాగం కనుబడుతూ నేఉంది ఆమెకు.

"జానకీ——"

"—— —— ——"

"మీా భాను ఎక్కడ"

"ఇప్పుడే క్లబ్బుకి వెళ్ళింది"

'ఊ——గులాబి అంట్లా నీవు పాతేవి"

"—— —— ——"

"తోటమాలి లేడా?——"

"వాడు ముసలివాడు. నేనే సాయంత్రమప్పుడు ఊసుపోడానికి తోటపని చేస్తూంటాను"

'ఆచిన్న గునపంతో త్రవ్వుతూంటే నీతెల్ల చేతులు ఎర్రబడి రక్తపుచారలు——"

"మొక్కలు పెంచడం అంటే నాకు చాల సరదా——"

'మొదటిబిడ్డను పెంచే క్రొత్తతల్లిలాగ ఏం——' అన్నాడు కేశవుడు చలోక్తిగా జానకి సిగ్గుతో చిరునవ్వు నవ్వుకొంటూ తల వంచుకొంది.

"ఏదీ——నీకు సహాయం చేయనియ్యి—— ఆ చిన్న గునపంతో నేను నేలను త్రవ్వుతూంటే నీవు ఈ మొక్కలను——" అంటూ రావు ఆమె ప్రక్క కూర్చోబోతూంటే జానకి బెదరుతూ లేచి నిలబడింది.

"జానకీ——భయపడుతూన్నావా?—— చూడూ —— ఇలా ఏకాంతంగా కలుసుకొని నీతో మాట్లాడే అవకాశంకోసమే నేను యిక్కడకు వస్తూన్నాను. ఆ అవకాశం యిప్పటికి భగవంతుడు కూర్చి——"

ఆతని చక్కని స్నేహపు విగ్గించి ... కాంతితోను దేవ భూమిగా మారింది అతని హృదయం. ఆమె చిన్నప్పుడే నవ్వితే ఎర్రని పెదవులు పైకి తెరిచి చిన్నగా నునుపు కలవరపెట్టే మబ్బుచివర మెరుపులాంటి మెత్తని కాంతి అగుపడి, కళ్ళలో ఆమె పెదవులచుసంస్ఫురించు ఉబలాటం ఉరకలేసేది కేశవునికి ఆమె రాకతోనే ఆమె నునుపాటిచేతిని, వణకే, వ్రేళ్ళను పట్టుకొని అతికాపీసంగా నవ్వుతాకాడు. జానకి పెదవులపై గుబురుగా ... లజ్జతో ఆతని కేసి చూచి తలవంచుకొంది

"జానకీ—నిన్న నాకోసం చూచిఉంటావు కదూ? —"

"ఆ-ఏమిటో ... "

"నేను రాలేదని విసుగుకున్నావా? కదూ!—"

"మీరువచ్చి నన్ను గారాబం చేస్తారని ఆశతో చీకటి అలుముకొనేవరకు యెదురుచూసే—"

"క్షమించు జానకీ—నామనసు నీకోసమే లాగుతూన్నా పరీక్షలు ఉండడంచేత రాలేకపోయాను...."

"—మా భాను మీరువ్రాసిన వ్యాసం నిన్నరాత్రిచదివి వినిపించింది—"

"ఎలాఉంది. నీకుబాగుందా?—"

"నాకు సిగ్గువేసింది. నన్నుగూర్చి వ్రాసినట్లుగనే అనిపించింది. దానితో మాఅత్త, భానూగ్రహించి ఆగ్రహం పడతారని భయపడ్డాను. కాని-అలా జరుగలేదు."

"ఎంత శుభయం! నిన్ను వివాహం చేసుకోబోతూన్నానని త్వరలోనే వారికి తెలుప చూస్తున్నాను.

"భానుకి ఈవిషయం తెలుస్తే నేను కృతజ్ఞురాలనని భావించి"

"అందుచేతనే గోవిందంగారికి సూచాయగా తెలుప చూస్తున్నాను. త్యాగమునేసి నిన్ను వివాహం చేసుకోబోతూన్నానని

తెలుపుతూ సీతో పెళ్లి ఖాయపరచుకొని మదరాసునుంచి తిరిగి రావడంతోనే నిన్ను వివాహం చేసుకొంటాను—"

"ఇలా చదవడానికి ఎక్కడకు వెళ్తారు మీరు"

"ఇప్పటి పరీక్షలు కావడంతోనే పట్నం వెళ్ళి సీటుకోసం ప్రయత్నం చేసుకోదలచాను"

"మన పెళ్లివిషయం యిప్పట్లో తెలియచేయడం నాకిష్టం లేదు. మీరు తిరిగిరావడంతోనే తెలిపి—"

"జానకీ—ఎందుకలా దిగులుపడతావ్ సీతో పెళ్లిఖాయపరచుకొని యిక్కడనుంచి కదలడంతో నాగుండెకు శాంతిగా ఉంటుంది"

"వద్దు—నామాట వినండి. తిరిగి రావడంతోనే మా అత్తకు తెలిపి ఆమె అంగీకారంతో మన వివాహం జరగడం మంచిది—"

"జానకీ!—వెయ్యి నోళ్ళతో నాఆత్మ నిన్ను కావాలనికోరుతోంది. చెవుల్లో ప్రతిరాత్రి హోరుమని వినబడుతూ—"

"ఏమి చేయను—మిమ్మలని ప్రతినిముషం చూడాలనే వాంఛ నాలో అతీతమైన నన్ను ఆకర్షిస్తూనే ఉంటుంది. కాని-మిమ్మలను ప్రేమించి మీ మీదనే ఆశలుపెట్టుకొన్న భానుకు నామూలంగా ద్రోహం జరుగబోతోందా అనే తీవ్రసమస్య నన్ను వ్యాకుల పరుస్తూ—"

"లేదు-నిజంగా ఆమెను వివాహం చేసుకొనే యిచ్ఛఎన్నడూ లేదునాలో. విద్యాధికులు భర్తమీద అధికారాన్ని చలాయించు."

"అలా అనకండి, ఎంతోమంది ఆదర్శక విద్యాధిక దంపతులను చూడడం లేదూ!-మా ఊరులో ఒక డాక్టరుగారు విద్యాధికురాలైన ఒక స్త్రీని వివాహమాడి అధిక సౌఖ్యము లందుకొనడంలేదూ!-"

"ఎక్కడో ఉంటారు అట్టి ఆదర్శకదంపతులు. కాని-చాల మందిలో ఆసద్భావం తక్కువని నానమ్మకం. పురాణాలు-ఇతిహాసాలు,

వారికి ఎగతాళిగా అగుపడి, భర్త పట్ల హిందూనారి కుండవలసిన పూజ్యభావం నశించి—"

"అలా అని మా భాభీని నిందపరచకండి. ఆమెపట్ల నాకు అధిక గౌరవముంది"

"కావచ్చు-కాని-విద్యాధికురాల నవడంచేతనే అన్స్టేటస్‌కి తీసి పోననే జ్ఞానంతో ఆమె నాపట్ల ప్రేమను చూపుతోంది-ఏది ఎలా ఉన్నా నీవే నాకు వలసిన ప్రియసోదరివి-నామాటలు త్రోసిపుచ్చకు. ఒకరికోసం నీసౌఖ్యాన్ని-ఆనందాన్ని త్యజించకూడదు—"

"మీ మాటలే నా—నా ధర్మాన్ని నాహృదయాలయంలో మీ మూర్తి ప్రతిష్ఠింపబడి నిత్య ప్రేమపూజలు జరుగుతూన్నాయి. మీ ప్రతిబింబమే నాలో—"అని ఏవో మాటలు జానకి లోతైన తావులనుండి వెలువడుతూంటే రావు ఆమెను దగ్గరగా తీసుకొని తాకుతూంటే ఆ తోటకి తోటమాలి రంగయ్య వచ్చాడు. అతని రాకతో జానకి హృదయంలో పాకిపోతున్న ఆవేశంనుంచి వేరయి నిలచింది. రావుకూడ కంగారుపడుతూ కొంచెం తేరుకొని—

'రంగయ్యా! వచ్చావటోయ్! నీకోసమే చూస్తూన్నాను.'

"ఏమండీబాబు! ఏమిశెలవ్!"

'మంచిపువ్వులు నీచేతిలోంచి పుచ్చుకొని చాలరోజులైంది. ఈదినం కాస్త ఎక్కువ కావలసి నీకోసంవచ్చాను."

"మిమ్మల్ని ఎవరు కాదంటారండీ బాబయ్యా! కావలసినపువ్వులు కోసుకోలేకపోయారా!"

"లేదోయ్! నీకోసం చూస్తూంటే తోటలో జానకి కనబడింది. ఆమెతో మాట్లాడుతూ—"

"బాబూ! ఉపరీక్షలు ఆఖరుని తమరు పట్నం వెడతారట కదండీ!"

'అవును అక్కడ పెద్ద కొలువు సీటుకోసం ప్రయత్నించ వెళుతున్నాను.

'తిరిగీ మళ్ళీ ఎప్పుడురాక——.

'ఏమో చెప్పలేను. ఆరునెలలలో హిస్టారికల్ ప్లేసెస్ చూడడానికి తక్కువడబ్బుమీద మా లెక్చరర్ రైల్వేపాసులు ఇప్పించాడు. నన్ను తప్పని సరిగా రమ్మని నిర్బంధిస్తూ, మద్రాసులో నా సీటుకోసం ఆయనకూడా స్వయంగా రికమెండు చేస్తానన్నారు. ఆ కారణంచేత ఆటూరు ఆఖరున మద్రాసులోనే నిలిచిపోయి చదువు సాగిస్తాను"

'తిరిగి తమరు ఇంతలో రారా బాబయ్యా!"

"ఊహూ! బహుశా వీలుపడదనుకొంటాను. ఏలా అయినా 10 నెలలలో మరల రావడం జరుగుతుంది అప్పుడే మీఅందరికి కనబడడం——" అంటూ రావు జానకివంక చూశాడు. జానకి దీనంగా అతని కండ్లలోనికి చూచి, అతని వీడ్కోలుకు విచారం కనబరచింది కండ్లలో వారిచూపులలోని అంతర్యాన్ని రంగయ్య వోరకన్నుచూపుతో ప్రక్కగాచూచి వూరుకొన్నాడు.

"రంగయ్యా! మిమ్మల్నిఅందరనూ విడచివెళ్ళడం నాకుకష్టంగనేవుంది. కాని ఏమిచేయను——"

"కిష్టమెందుకండీ బాబయ్యా! అదృష్టాన్ని ఆహ్వానించడానికి పోతూంటే మిమ్ములను చూచి ఆనందపడాలి కాని విచారించడం ఎందుకండీ."

'ఏలాఅయినా ఉన్నవూరును తెలిసిన పరిచితులనూ విడిచి వెళ్ళడం కొంచెం కష్టంగనే ఉంటుందిగదా!'

'చిత్తం అదీనిజమేలెండి——'

"మామరంగయ్యా! ఆపువ్వులు రెండుకోసి యియ్యి నేను వెడతాను

'భాను అమ్మగారిని కలుసుకొనకుండానే వెడతారా?'

'ముందుగనే కలుసుకొని యిలావచ్చాను పువ్వులకోసం. నిలుగావుంటే రేపుమరల వచ్చి ఆమెను కలుసుకొంటాను.' అని

రావు చెపుతూండగనే రంగయ్య చిన్ననవ్వుతో ఆతనికి రెండుగులాబి పుష్పాల్ని కోసియిచ్చాడు. రావు వాటిని మునివ్రేళ్ళతో అందుకొంటూ కండ్లతో జానకివద్ద సెలవు దీసుకొని అక్కడనుంచి కదలి పోయాడు. జానకికూడ రంగయ్యతో మాట్లాడకుండానే తన భవనం వైపు నడచిపోయింది.

"నిజమా!'

'అవునండీ! నేను ప్రత్యక్షంగా చూచానండి చాలాసార్లు'

'ఎప్పటినుంచి చూస్తున్నావ్'

'ఇప్పటికి పదిదినములనుండి నేను చూస్తున్నానండీ.'

'ఎంతసేపు మాట్లాడి పోతూంటాడాయన?"

'అరగంటవరకూ మాట్లాడుతూనే వుంటాడు. మాటలలో ఆమె చేతుల్నీ శరీరాన్నీ తాకుతూ ఆదరంతో'

'నిజమా రంగయ్యా!"

'తమదగ్గర అబద్ధమాండీ అమ్మా!'

'ఇంతకాలం నాతో చెప్పకుండా ఎలా ఊరుకున్నావ్-'

'అసలు మీ చెవిలో వేద్దామనుకొన్నాను కానీ, పెద్దవారి ఇండ్లలోని విషయాలు చూచినా మరచిపోవాలనే సిద్ధాంతంతో నేను-

'ఇటువంటి విషయాలు యజమానురాలితో చెప్పకుండ మరుగుపరచడం నేరంకదూ! ఇంతవరకూ—'

'అమ్మాయిగారితో కలిసీ మెలసీ ఉండేలానే జానకమ్మ గారితో కూడవుంటున్నారని అనుకొని వూరుకొన్నానండి'

'మన భానుని ఆతనికిచ్చి వివాహము చేయదలచాముకదా ఆకారణంచేతనే ఆతనితో భానుని అంత చనువుగా తిరగడానికి ఒప్పుకొన్నాను అన్నివిధాలా ఈడులోనూ—విద్యలోనూ భానుకి తగిన వరుడుకదా అని సమాధానపడి—

"అంటే ఆ అయ్యగారికి భాను అమ్మగారిని యిచ్చి పెండ్లి చేయదలచారన్న మాట."

"ఊ—అంచేత నేగా ఆతనిని అంత చనువుగా లోనికి స్వంత మనిషిలా రానిస్తూంటేది. లేకుంటే రెండవ మగవాడు మనగుమ్మం ఎక్కగలడా ?—చనువుకొనే ఆడపిల్లలు అదుపు ఆజ్ఞ లేక మగవాళ్ళ వెంట తిరుగుతారంటూరు కాని—మన భాను విషయంలో అలా జరగనివ్వను. వంశగౌరవాలు కాపాడుకోడానికి తగిన వరునకిచ్చి వివాహం చేయడమే నా నిశ్చయం—"

అదాండి !—ఊ—ఐతే ఆ బాబుగారికి అదేంపని. చక్కని చుక్కలా భానుమ్మగారు ఉంటూంటే మళ్ళీ అసలు నాదకాడ అజాన కమ్మగారితో మాట్లాడడం ఏమిటండీ — ఆయనకి ఆ బుద్ధి బాగుండలేదు "

"కేశవరావు రేపే ప్రయాణం పెట్టుకొన్నాడు లెక్చరర్ గారితో టూర్ చేయడానికి. నీవు చెప్పిన విషయాన్ని గూర్చి ఆతననే అడిగి తేల్చుకొంటాను—"

"మరి—అమ్మాయిగారికి ఈ విషయం తెలుస్తే దుఃఖపడ తారను కొంటానండి—"

"ఆతనిసంగతి అదికూడ తెలుసుకోవడమే మంచిది. ఇంతగా దానిని నమ్మించి యిండ్లలో చేరి యితర స్త్రీలతో పరిచయాలు కల్పించు కొని తన చంచలబుద్ధిని కనబర్చుకొన్నాడు."

"జానకమ్మగారికి మాత్రం బుద్ధి ఉండక్కర్లేదండీ' పరాయి మొగాడితో అంత చనువుగా శగీరంయిచ్చి మాట్లాడడానికి."

"అవును. అదీనిజమే యౌవనబిగిలో తన ధర్మాన్ని మరచి చరిస్తూంది. నాయింటిలోచేరి నా గుండెకే కుంపటిపెట్ట సంకల్పించు కొన్నది కాబోలు. నా భానుజీవితంలో విషపుచుక్క —'

"అమ్మా—భానుగారి స్వభావం నాకు తెలుసు. ఈవిష

యం విన్నారంటే మీకంటే పట్టుదల ఎక్కువ గనుక భానుగారు మనస్సు మార్చుకొని తనకా పెండ్లి వద్దని చెప్పి వేస్తారు"

"అవును. ప్రేమలేని పెండ్లి దానికి అక్కర లేదని చెప్పివేస్తుంది. మగవాళ్ళు చంచలస్వభావులు. వాళ్లమనస్సు తుమ్మెదలా ప్రతి పుష్పంమీద వాలచూస్తుంది ఆసంఘటనలు భానుతో చెపుతే దాని మనస్సు పాడుచేసిన దాన్నవుతాను. తొందరపడి ఈ విషయాలు దానికి ఎరుగపరచకూడదు. కేశవరావే దానికి తగినభర్త ఆతనే ఆమెకు సమకూర్చ ప్రయత్నించాలి"

"సంబంధం మంచిదైనప్పుడు పోనివ్వకండమ్మా."

"రంగయ్యా—"

"అమ్మా!—"

"ఈ విషయం భానుకి తెలుపవద్దు. అదిచాల బాధపడుతుంది"

"చిత్తం. చెప్పనండి."

"అసలు ఈవిషయం నాకు తెలిసినట్లు జానకికి కూడ తెలియకూడదు. తెలిసిందా?—"

"ఆ. అలానేనండి. ఆమెకు మాత్రం ఎందుకు చెపుతానండి నేను—"

"—ఊఁ—అందుచేతనే ఆతని చూపులన్నీ ఆజానకిమీద ఉండేవి. దానిని కాఫీ తెమ్మనేవాడు, పైగా విధవస్త్రీలపెండ్లి విషయంలో వివాహానికి వాళ్ళు అర్హులని కాగితాలమీద చెడవ్రాసేవాడు. దీనినిబట్టిచూస్తే జానకిని ఆతడు ప్రేమిస్తూన్నాడేమో!"

"ప్రేమ కాకపోతే ఏటండీ అదంతా అసలుసంగతి కాదూ."

"అవును ప్రేమిస్తూన్నాడు. పెండ్లికాలంలో జానకినే వివాహం చేసుకొంటానని కూడ అనగలడు. ఆతనిముందు చేష్టలు అన్నీ పరికించి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని యోచిస్తే జానకిపట్ల ఆతనికి గలప్రేమ యిప్పుడు అర్థమౌతూంది నాకు"

"మరి—ఆయన ఆ జానకిన్మనే. కావాలంటే మన భాను అమ్మాయిగారికి మనసు బాధపడదూ?—"

"అలా జరుగకుండ ప్రయత్నిస్తాను ఈ విషయం నీవు ఎవరితోనూ అనకుండ ఊరుకో. నేను తగిన మార్గం యోచించి"

"అమ్మగారూ—ఒక్కలాగ చేయకూడదండీ!-"

"ఏమిటి-"

"ఆయన ఊరువిడచి వెళ్లాను రేపు వెళుతున్నారుగా. ఆయన తిరిగి వచ్చేలోపల జానకమ్మగారికి మరియొకరితో వివాహం చేసివేస్తే-"

"అవును. అదే యోచిస్తున్నాను నేనుకూడ అలాగే జరిగించి తీరుతాను."

"మరి-ఆమెగారు ఒప్పుకోకపోతే చిక్కు రావండీ-"

"అదే ప్రయత్నిస్తాను. లేకుంటే చాలమార్గాలున్నాయిలే."

"భానుగారంటే జానకమ్మగారికి చాల దయకదాండి మరి యిలా చేయడం ఆవిడగారికి ఏం బాగుందండి.'

"భానుకికూడ జానకిఅంటె అధిక అనురాగం. అందుచేతనే భయపడుతున్నాను ఈస గతి తెలుస్తే భాను ఆతనితో వివాహాన్ని త్రోసిపుచ్చి, జానకినిచ్చి ఆయనకు చేయుమంటుంది."

"అలాఅయితే కొంప మునిగిందన్నమాటే మీకోరిక అప్పుడు కొనసాగకుండ పోతుంది."

"ఇప్పుడు మునిగిపోయినవిషయం దీనితో ఏమీలేదు. నీవు మాత్రం ఈవిషయం రెండవచెవికి—"

"మీరు యింతగా చెప్పాలా'—మీదగ్గర బ్రతికేవాణ్ని' మిమ్మల్ని కాదని నేను బ్రతకగలనటండీ—"అని రంగయ్య చెపుతూండగనే భాను ఆస్థలానికి వచ్చింది

"ఏమిటే అమ్మా—రంగయ్యతో ఈదినం తీరికగా కబుర్లు మొదలెట్టావ్."

ఆతని హృదయాన్ని స్పృశించి నిగ్గుగా [illegible] స్వర్గాలలో [illegible] నేవ భూమిగానూ ఉంది ఆతని మనస్సు. ఆమె చిన్ని [illegible] ఎర్రని పెదవులు పైకి తిరిగి [illegible] కలకలనవ్వే మబ్బుచివర వెలుతురువంటి మెత్తని కాంతి అగుపడి, [illegible] ఆమె పెదవుల [illegible] రించ ఉబలాటంగా ఉరకలేసే కేశవునికి ఆమెగారితోనే ఆమె నును పాటిచేసిని, వణకే [illegible] వేళ్ళతో [illegible] అతికాపీనంగా వస్తు తాకాడు. జానకి పెదవులు కొరుకుతూ [illegible] [illegible] ఆతని కేసి చూచి తలవంచుకొంది.

"జానకీ—నిన్న నాకోసం చూచినావు కదూ? —"

"ఆ-[illegible] చూశాను."

"నేను రాలేదని [illegible] తదూ!-"

"మీరువచ్చి [illegible] [illegible] రేమోనని చీకటి అలుముకొనేవరకు [illegible] —"

"క్షమించు జానకీ [illegible] నీకోసమే లాగుతూన్నా [illegible] ఉండడంచేత రాలేకపోయాను—"

"—మా భాను మీరువ్రాసిన వ్యాసం నిన్నరాత్రి చదివి వినిపించింది—"

"ఏలాఉంది. నీకు బాగుందా? —"

"నాకు సిగ్గువేసింది. నన్నుగూర్చి వ్రాసినట్లుగానే అనిపించింది. దానితో మాఅత్త, భాను [illegible] ఆగ్రహం [illegible] తారని భయపడ్డాను. కాని-అలా జరుగలేదు."

"ఎంత శుభయోగం! నిన్ను వివాహం చేసుకొంటూన్నానని త్వరలోనే వారికి తెలుప చూస్తున్నాను.

"భానుకి [illegible] తెలిస్తే [illegible] [illegible] భావించి"

"[illegible] చేతనే [illegible] వారికి [illegible] తెలుప చూస్తున్నాను. త్యాగమనే పేర నిన్ను వివాహం చేసుకో [illegible] తున్నానని

తెలుపుతూ సీతో పెళ్ళి ఖాయపరచుకొని మదరాసునుంచి తిరిగి రావడంతోనే నిన్ను వివాహము చేసుకొంటాను—"

"లా చదవడానికి ఎప్పుడు వెళ్ళాలి మీరు"

"ఇప్పాటి పరీక్షలు కావడంతోనే పట్నంవెళ్ళి సీటుకోసం ప్రయత్నం చేసుకోనదలచాను."

"మన పెండ్లివిషయం యిప్పట్లో తెలియచేయడం నాకిష్టం లేదు. మీరు తిరిగిరావడంతోనే తెలిపి—"

"జానకీ—ఎందుకలా దిగులుపడతావ్ సీతో పెళ్లిఖాయపరచుకొని యిక్కడనుంచి కదలడంలో నాగుండెకు శాంతిగా ఉంటుంది"

"వద్దు—నామాటవినండి. తిరిగి రావడంతోనే మూఅత్తకు తెలిపి ఆమె అంగీకారంతో మనవివాహం జరగడం మంచిది—"

"జానకీ!—వెయ్యి నోళ్ళతో నాఆత్మ నిన్ను కావాలనికోరుతోంది. చెవుల్లో ప్రతిరాత్రి హోరుమని వినబడుతూ—"

"ఏమిచేయను—మిమ్మలని ప్రతినిమిషం చూడాలనే వాంఛ నాలో అతీతమై నన్ను ఆందోళన పరుస్తూనే ఉంటుంది. కాని-మిమ్ములను ప్రేమించి-మీరు మూడనే ఆశలుపెట్టుకొన్న భానుకి నామూలంగా ద్రోహం జరుగబోతోందా అనే తీవ్రసమస్య నన్నువ్యాకుల పరుస్తూ—"

"లేదు-నిజంగా ఆమెను వివాహం చేసుకొనే యిచ్ఛఎన్నడూ లేదునాకు. విద్యార్థినులు భర్తమీది అధికారాన్ని చలాయించు."

"అలా అనకండి. ఎంతమంది ఆదర్శక విద్యార్థిక దంపతులను చూడటంలేదు!-మా ఊరులో ఒకడాక్టరుగారు విద్యార్థినురాలైన ఒక సాధ్విని వివాహమాడి అధికసౌఖ్యము లందుకొనడంలేదా!-"

"ఎక్కడో ఉంటారు అట్టి ఆదర్శకదంపతులు. కాని-చాల మందిలో అసద్భావం తక్కువని నానమ్మిక. పురాణాలు-ఇతిహాసాలు

కాదికి ఏగిత్రోష్ఠీగా ఉదుంచదే, ... పూర్వాపరాలు ... సంపాదించవలసిన
పూజ్యభావం నశించి—'

“అలా అని మాభావనని నిందకురచకండి. ఆమెపట్ల నాకు అధిక గౌరవముంది”

“కావచ్చు-కాని-విద్యాధికుడనవడంచేతనే తనస్టేటస్‌కి తీసి పోననే భావంతో ఆమె నాపట్ల ప్రేమను చూపుతోంది-ఏది ఎలా ఉన్నా నీవే నాకు కావలసిన ప్రియదేవతవు-నామాటల ద్రోసిపుచ్చకు. ఒకరికోసం నీసౌఖ్యాన్ని-ఆనందాన్ని త్యజించచూడకు—”

“మీ మాటలే సత్యం— నా ధర్మాన్ని నాహృదయాలయంలో మీ మూర్తి ప్రతిష్ఠింపబడి నిత్య ప్రేమపూజలు జరుగుతూన్నాయి. మీ ప్రతిబింబమే నాలో—”అని ఏమో మాటలు జానకి లోతైన తావునుంచి వెలువడుతూంటే రావు ఆమెను దగ్గరగా తీసుకొని తాకుతూంటే ఆచోటికి తోటమాలి రంగయ్య వచ్చాడు. అతని రాకతో జానకిహృదయంలో షాక్ కొట్టినట్టయి ఆతనినుండి వేరయి నిలచింది. రావుకూడ కంగారునుంచి కొంచెం తేరుకొని—

'రంగయ్యా! వచ్చావటోయ్! నీకోసమే చూస్తూన్నాను.'

“ఏమండిబాబు! ఏమిశెలవ్!”

'మంచిపువ్వులు నీచేతిలోంచి పుచ్చుకొని చాలరోజులైంది. ఈదినం కాస్త ఎక్కువ కావలసి నీకోసంవచ్చాను”

“మిమ్మల్ని ఎవరు కాదంటారండి బాబయ్య! కావలసినపువ్వులు కోసుకోలేక పోయారా!”

“లేదోయ్! నీకోసం చూస్తూంటే తోటలో జానకి కనబడింది. ఆమెతో మాట్లాడుతూ—”

“బాబూ! ఈపరీక్షలు ఆఖరుని తమరు పట్నం వెడతారట కదండి!”

'అవును అక్కడ పెద్దచదువు సీటుకోసం ప్రయత్నించ వెళ్తున్నాను.

‘తిరిగీ షూటింగ్ ఎప్పుడు గాక___’

‘ఏమో చెప్పలేను. మద్రాసులో హిస్టారికల్ సీనెన్ చూడ డానికి తగిన వసతులున్నాయని ప్రొడ్యూసర్ గారు చెప్పిం చారు. కన్న ఊర్లో సరిగా రమ్మని నిర్బంధిస్తూ, మద్రాసులో నా సీటుకోసం ఆయన కూడా స్వయంగా ప్రయత్నం చేస్తానన్నారు. ఆ కా రణంచేత ఆటూరు ఆఖరున మద్రాసులోనే నిలిచిపోయి నటనన్న సాగిస్తాను”

‘తిరిగి తమరు ఇక్కడ రారా బాబయ్యా!”

‘ఉహూ! బహుశా వీలుపడదనుకొంటాను. ఏలా అయినా 10 నెలల్లో వారల పాటడం జరుగుతుంది. అప్పుడే మీ అందరికీ కన బడడం___” అంటూ రావు బాబు కేసి చూశాడు. జాలిగా దీనంగా అతని కండ్లలోకి చూచి, అతని మనస్సులోని విచారం కనబరచింది కండ్లలో. పరిస్థితులలోని రంగయ్య ప్రేమపూర్వకమైన చూపుతో ప్రకటించి పూనుకొన్నాడు.

”రంగయ్యా! మీ అందర్నీ ఇంతదూరమూ విడచి వెళ్ళడం నాకు కష్టం గానే వుంది. కాని ఏమిచేయను ___”

”కష్టమైనా కని బాబుగారూ! ఉన్నతపదాన్ని ఆహ్వానించడానికి పోతూంటే మిమ్మల్ని చూచి సంతోషపడాలి కాని విచారించడం ఎందుకండి.”

‘ఏలాగయినా ఉన్నప్పుడు పూలు తెలిసిన పరిచితులనూ విడిచి వెళ్ళడం కొంచెం కష్టంగనే ఉంటుంది కదా?’

‘ఒక్కటే ఆదినిజమైతేనండి. _’

“మా రంగయ్య! ఆ పువ్వులు రెండుకోసి యియ్యి నేను వెడతాను.

‘భాను అమ్మగారిని కలుసుకొనకుండానే వెడతారా?’

‘వెంటనే కలుసుకొని యిలా వచ్చాను పువ్వులకోసం. వీలుగావు జే రేపు మరల వచ్చి ఆమెను కలుసుకొంటాను.’ అని

రావు చెప్తూండగనే రంగయ్య చిన్ననవ్వుతో ఆతనికి రెండు గులాబి పువ్వుల్ని కోసియిచ్చాడు. రావు వాటిని ముని వేళ్ళతో అందుకొంటూ కృతజ్ఞతతో జానకివద్ద సెలవు దీసుకొని అక్కడనుంచి కదలిపోయాడు. జానకికూడ రంగయ్యతో మాట్లాడకుండానే లోన భవనం వైపు నడచిపోయింది.

“నిజమా!’

‘అనిజమండీ! నేను ప్రత్యక్షంగా చూచానండి చాలామాటులు’

‘ఎప్పటినుంచి చూస్తున్నావ్’

‘ఇప్పటికి పదిరోజులనుండి నేను చూస్తున్నానండీ.’

‘ఎంతసేపు మాట్లాడి పోతూంటాడాయన?”

‘అరగంటవరకూ మాట్లాడుతూనే వుంటాడు మాటలలో. ఆమె చేతుల్నీ శరీరాన్నీ తాకుతూ ఆనందంతో,

‘నిజమా రంగయ్యా!”

‘తమదగ్గర అబద్ధమాడ్తానండీ అమ్మా!’

‘ఇంతకాలం నాతో చెప్పకుండా ఎలా ఊరుకున్నావ్-”

‘అసలు మీ చెవిలో వేద్దామనుకున్నాను కానీ, పెద్దవారి ఇండ్లలోని విషయాలు చూచినా చూచిపోవాలనే సిద్ధాంతంతో నేను-

‘ఇటువంటి విషయాలు యజమానురాలితో చెప్పకుండ మరుగుపరచడం నేరంకదూ! ఇంతవరకూ —’

‘అమ్మాయిగారితో కలిసీ మెలసీ ఉండేలానే జానకమ్మగారితో కూడవుంటున్నారని అనుకొని వూరుకొన్నానండి’

‘మన భానుని ఆతనికిచ్చి వివాహము చేయదలచాముకదా ఆ కారణంచేతనే ఆతనితో భానుని అంత చనువుగా తిరగడానికి ఒప్పుకొన్నాను. అన్నివిధాలా ఈడులోనూ—విద్యలోనూ భానుకి తగిన వరుడుకదా అని సమాధానపడి—’

"[illegible]
[illegible]"

"ఊ—అంచేత నేగా ఆతనిని అంత చనువుగా లోనికి స్వంత మనిషిలా రానిస్తూండేది. లేకుంటే రెండవ మగవాడు మనగుమ్మం ఎక్కగలడా ?—చనువ్వకొనే ఆడపిల్లలు అనుపు ఆజ్ఞలేక మగవాళ్ళ వెంట తిరుగుతారంటారు కాని—మన భాను విషయంలో అలా జరగనివ్వను. వంశగౌరవాలు కాపాడుకోడానికి తగిన వరునకిచ్చి వివాహం చేయడమే నా నిశ్చయం—"

అదాండి !—ఊ—ఐతే ఆ బాబుగారికి అదేంపని. చక్కని చుక్కలా భానుమ్మగారు ఉంటూంటే మళ్ళీ అసలు సందకాడ ఆజాన కమ్మగారితో మాట్లాడడం ఏమిటండీ — ఆయనకి ఆ బుద్ధి బాగుండలేదు"

"కేశవరావు రేపే ప్రయాణంపెట్టుకొన్నాడు లెక్చరర్ గారితో టూర్ చేయడానికి. నీవుచెప్పిన విషయాన్నిగూర్చి ఆతని నే అడిగి తెల్సుకొంటాను—"

"మరి—అమ్మాయిగారికి ఈ విషయం తెలుస్తే సుఖపడ తారను కొంటానండి—"

"ఆతనిసంగతి అదికూడ తెలుసుకోవడమే మంచిది. ఇంతగా దానిని నమ్మించి యిండ్లలో చేరి యితర స్త్రీలతో పరిచయాలుకల్పించు కొని తన చంచలబుద్ధిని కనబర్చుకొన్నాడు."

"జానకమ్మగారికి మాత్రం బుద్ధి ఉండక్కర్లేదండీ' పరాయి మొగాడితో అంత చనువుగా శగీరంయిచ్చి మాట్లాడడానికి."

"అవును. అదీనిజమే యౌవనబిగిలో తన ధర్మాన్ని మరచి చరిస్తూంది. నాయింటిలోచేరి నా గుండెకే కుంపటిపెట్ట సంకల్పించు కొన్నది కాబోలు. నా భానుజీవితంలో విషపురుగై —"

"అమ్మా—భానుగారి స్వభావం నాకు తెలుసు. ఈవిష

యం విన్నారంటే విరాకంటే పట్టుదల ఎక్కువ గనక భానుగారు మనస్సు మార్చుకొని తనకా పెండ్లి వద్దనిచెప్పి వేస్తారు"

"అవును. ప్రేమలేనిపెండ్లి దానికి అక్కరలేదని చెప్పివేస్తుంది. మగవాళ్ళు చంచలస్వభావులు. వాళ్ళమనస్సు తుమ్మెదలా ప్రతి పుష్పంమీద వాలచూస్తుంది ఆసంఘటనలు భానుతో చెపుతే దాని మనస్సు పాడుచేసిన దాన్నవుతాను. తొందరపడి ఈ విషయాలు దానికి ఎరుగపరచకూడదు. కేశవరావే దానికి తగినభర్త అతనినే ఆమెకు సమకూర్చ ప్రియత్నించాలి."

"సంబంధం మంచిదైనప్పుడు పోనివ్వకండమ్మా."

"రంగయ్యా—"

"అమ్మా!—"

'ఈ విషయం భానుకి తెలుపవద్దు. అదిచాల బాధపడుతుంది"

"చిత్తం. చెప్పనండి."

'అసల ఈవిషయం నాకు తెలిసినట్లు జానకికి కూడ తెలియ కూడదు. తెలిసిందా?—"

"ఆ. అలానేనండి. ఆమెకు మాత్రి ఎందుకు చెపుతానండి నేను—"

"—ఊ—అందుచేతనే అతని చూపులన్నీ ఆజానకిమీద ఉండేవి. దానిని కాఫీ తెమ్మనేవాడు, పైగా విధవస్త్రీలపెండ్లి విషయంలో వివాహానికి వాళ్ళు అర్హులని కాగితాలమీద చెడవ్రాసే వాడు దీనినిబట్టిచూస్తే జానకిని అతడు ప్రేమిస్తూన్నాడేమో!'

"ప్రేమ కాకపోతే ఏటండీ అదంతా అసలుసంద కాదు."

"అవును ప్రేమిస్తూన్నాడు పెండ్లికాలంలో జానికినే వివాహం చేసుకొంటానని కూడ అనగలడు. అతనిముందు చేష్టలు అన్నీ పరికించి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని యోచిస్తే జానకిపట్ల అతనికి గలప్రేమ యిప్పుడు అర్థమాతూంది నాకు"

"కానీ—ఆయన ఆ జానకమ్మనే కావాలంటే మరి భాను అమ్మాయిగారికి మనసు బాధపడదూ?—"

"అలా జరుగకుండ ప్రయత్నిస్తాను. ఈ విషయం నీవు ఎవరితోనూ అనకుండ ఊరుకో నేను తగిన మార్గం యోచించి"

"అమ్మగారూ—ఒక్కలాగ చేయకూడదండీ!-"

"ఏమిటి-"

"ఆయన ఊరువిడిచి పలాను రేపు వెళుతున్నారుగా. ఆయన తిరిగి వచ్చేలోపల జానకమ్మగారికి మరియొకరితో వివాహం చేసివేస్తే-"

"అవును. అదే యోచిస్తున్నాను నేనుకూడ అలాగే జరిగించి తీరుతాను"

"మరి-ఆమెగారు వప్పుకోకపోతే చిక్కౌతుందండీ-"

"అదే ప్రయత్నిస్తాను. లేకుంటె చాలమార్గాలున్నాయి లే."

"భానుగారంటే జానకమ్మగారికి చాల దయకదాండి మరి యిలా చేయడం ఆవిడగారికి ఏం బాగుందండి."

"భానుకికూడ జానకంటె అధిక అనురాగం. అందుచేతనే భయపడుతున్నాను ఈసంగతి తెలుస్తే భాను ఆతనితో వివాహాన్ని తోసిపుచ్చి, జానకినిచ్చి ఆయనకు చేస్తుమంటుంది."

"అలాఅయితే కొంప ములిగిందన్నమాటే మీకోరిక అప్పుడు కొనసాగకుండ పోతుంది."

"ఇప్పుడు జరిగిపోయినవిషయం దీనితో ఏమీలేదు. నీవు మాత్రం ఈవిషయం రెండవచెవికి—"

"మీరు యింతగా చెప్పాలా'—మీదగ్గర బ్రతికేవాణ్ణి' మిమ్మల్ని కాదని నేను బ్రతకగలనాటండీ—"అని రంగయ్య చెపుతూండగనే భాను ఆస్థలానికి వచ్చింది

"ఏమిటే అమ్మా—రంగయ్యతో ఈదినం తీరికగా కబుర్లు చెబుతున్నావ్."

"అబ్బే—మీమాట కాదండబ్బా ఇదంతా మా స్వంత సొదండీ—"

"రంగయ్యా—నువ్వు వెళ్ళి నీపనులు చూచుకో-" అంటూ గోవిందమ్మగారు అతని ప్రసంగధోరణిలో అడ్డుపడి అక్కడనుంచి పంపివేసింది

"రంగయ్య సోదివింటూ కూర్చున్నావేమిటే నువ్వు."

"ఏదో చెప్పుకొంటూన్నాడు పూర్వపు వాడికుటుంబకష్టాల్ని"

"ఎంతఓపికే నీకు వాడిసోది వినడానికి."

"ఏంపని-దిగబడి కూర్చోపోడానికి."

"చూశావా ఈ ఉలుబనీను-"

"ఎక్కడిది."

"రెడీమేడ్ షాపులో కొన్నాను."

"చలికాలంలో కొనడంమాని వేసవికాలంలో ఉలుబనీను లేమిటి!—నీకేమైనా మతిపోయిందా?-"

"పేరు అల్లుతున్నానుగా. ఎవరికో అప్పుడుచూచి మాట్లాడు."

"నీకు కావాలయిది."

"ఊహూం-రేపు రావు కేంపుపెట్టుకొన్నాడుగా లెక్చరర్ గారితో అవి అన్నీ శీతలప్రదేశాలు. అంచేత యోచించి యిది ప్రెజంటేషనుగాయిస్తే ఆతనికి పనిచేసి, జ్ఞాపకచిహ్నంగా ఉంటుందికదా అనికొన్నానే. బాగుండలేదా నా ఊహ!-"

"పిచ్చిదానవు. ఏదోచెయ్యి."

"రేపు వెళ్ళేముందు చెప్పడానికి వస్తాడుగా. అప్పుడు ఆతనికి యిది బహుమానమంటూ బహూకరిస్తాను."

"జానకి ఏమి యివ్వబోతోంది ఆతనికి.

"దానికి ఆయనతో మాట్లాడడమంటేనే సిగ్గు. అది ఏమి యివ్వగలుగుతుంది. ఇంతకాలంనుంచి మనయింటికి వస్తూన్న ఆయ

నతో మాట్లాడడానికే పగ్గుపడితే యింకా ప్రపంచంలో యిది ఎందుకు పనికివస్తుందే!—"

"ఉంటుందిలే. నా జీవితం గూర్చి నీవు విచారపడక్కర్లేదు. అది నీకింకా అన్నివిధాల తెలిసైందేగ"

"ఏదో దాసిని వెనకవేసుకొని మాట్లాడతావ్. అది తెలివి తక్కువతనంటే నీకు కోపం నాకు మాత్రం లేదంటే అదంటే ప్రేమ!—"

"నీకు లేదా ఎవరింటిగారు!-నీకికూడా ఉండాలిగా నీకట్లు"

"అలా అనకే. నాకది అంటే మహాప్రాణాలున్నా—"

"హూం—అలానే ఉండాలనే నేను కోరేది" అని నిట్టూర్పు విడుస్తూ గోవిందమ్మ గడ్డనుంచి లేచింది.

'వెడతావేమే—'

'నాకేం పనిలేదా నీదగ్గర కూర్చుండడానికి' అంటూ ఆమె వెను తిరిగి చూడకుండా గబగబ వెళ్లిపోయింది భాను జాకెట్ కోసం కేక పెడుతూ తొలుబసిని బుజంమీద వేసుకొని మేడపైకి పరుగెత్తింది.

~~~

౪

"మీ వయస్సు?"

'యిరువది ఎనిమిది'

'ఇంతకాలం అవివాహితులుగా ఉండడానికి కారణం?'

'నా సోదరుణ్ణి గొప్పవానిగా పేరు ప్రతిష్ఠలలోనికి తీసుకొని వచ్చు కోరిక తప్ప నాకు పెండ్లి మీద కోరిక అంతగా ఉండేది కాదు'

'తమ్ముని చదువుకోసం మీరు వివాహాన్ని మానుకోవడం బాగుండలేదు. ఈ వయసులో వివాహం చేసుకోకుండా ఉండకూడదు కూడా.
~~~

'నాకు కోరిక అంతగా లేకపోవడంచేత ప్రయత్నించక ఊరుకొన్నాను.'

"మీది అగ్గిపెట్లవ్యాపారం కదూ?'

'అవును.'

'మీ వ్యాపారాన్ని గూర్చి మిమ్ముల్ని గూర్చి విన్నాను.'

'ఎవరివల్ల విన్నారు?'

'మీ కేశవరావు వల్లనే?'

'వాడిని ఎలా ఎరుగుదురు మీరు?'

'మా అమ్మాయి భర్త ఆఫీసులో పనిచేస్తుండె. ఆ కారణంచేత అతను మా యింటికి విరివిగా వచ్చేవాడు.'

'వచ్చినప్పుడు మా దుకాణంలోనికి కొనుక్కుంటున్నప్పుడల్లాగా ఒకటిరెండు మారులు నాతో వాడు అన్నాడుకూడాను. మీ రాకవల్ల మా యిల్లు పావనమైంది.'

'మీ వాడికి ఇప్పట్లో వివాహం చేస్తారా?'

'ఆ ప్రయత్నం ఇప్పటివరకు పెట్టుకొనలేదు."

'మీ వివాహం అయినాడ అలాంటి వివాహం ఎలా జరుగుతుంది లెండి. ఒక్క మాట మీతో మాట్లాడవచ్చాను."

"ఏమిటది?"

'మా యింటిలో నా మేనకోడలు ఒక అమ్మాయి వున్నది. అది కూడ పెండ్లి ఈడులో నున్నది. ఈ విషయం మీవాడు మా చెవిలో వేయడంచేత ఆ అమ్మాయిని మీకిచ్చి వివాహం చేయాలని నిశ్చయించుకొన్నాము.

'గొప్పయింటి బిడ్డను నావంటి వానికిచ్చి—

'అలా అనకండి మీ సాంప్రదాయకమే మాకు కావలసింది. అందులోనూ మీ గుణగణాలను వాకబుచేసి తెలుసుకొనే స్థిరపరిచాను. ఆ అమ్మాయికి కూడ తండ్రితప్ప తదితరులు లేరు. అతనికి

పొట్టజరిగిపోడానికి వాడికేదో వుంది. అంతేత దాని బాధ్యత నేను వహించాను అని గోవిందస్వామి అంటూంటే తలుపుకు జేరబడి కూర్చున్న రాజారావుగారి ముఖంలోకి సంబరపడుతూ-

"సరే అదేదో మీచేతులతోనే కానిచ్చి వాడితలమీద నాలుగు అక్షింతలు మీరే వేసెయ్యండి."

'ఎంతమాట పెద్దలు మీరుకూడ పూనుకుంటే ఈవారంలోనే ఆకాస్తా కాదనిపిద్దాం."

'ఈవారంలోనే!

'ఊఁ. మళ్ళీనెలలో మంచి ముహూర్తాలు లేవు. డబ్బుకోసం యోచించకండి పెండ్లికికావలసినది నేను పెట్టుకుంటాను.'

'అదికాదు నేను యోచించేది మా తమ్ముడు లేకుండా నా వివాహం జరగడం నాకిష్టంలేదు."

'అతడు ఎందుకండీ మీకింత హడావిడి! మేమంతా లేమండీ!.. అయినా కేంప్‌లో ఉన్నతనిని రమ్మనడం ఎందుకు. నేను చేసేది కాదంటూడా వచ్చి వదినెగారినిచూచి సంబరపడతాడు."

'అవును మీమంచిని కూర్చి పలుమార్లు మాతో చెపుతూనే వుండేవాడండి మాకేశవుడు అని అంగీకరించిన యువతితల్లి.

'రాజారావుగారూ! అనవసరంగా బోలెడు డబ్బు ఖర్చుపెట్టుకొని వెళ్ళిన ఆయన తిరిగి ఈకాస్త మహాకార్యంకోసం రప్పించడం ఎందుకండీ. రావడంతోనే యింటిలో వదినెను చూచిఆనందపడతాడండీ.

'ఊఁ... సరే. మీయిష్టం.'

'ఆ అమ్మాయిఅంటే ఆతనికి అధికగౌరవం ఆవిడ వదిన అయిందని తెలుస్తే బ్రహ్మరథం పట్టడూ!—"

'కానివ్వండి మీ యిష్టానికి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడలేను.'

'ఆ అమ్మాయికి చిన్నతనంలోనే భర్తపోయినాడని తెలసి ఆమెపట్ల సానుభూతి తెలుపుతూ ఆతడు వ్రాసిన వ్యాసాలు."

"ఆమె విధవా ?—"

"అవును అది ఎరగని వయసులో భర్త గతించాడు. అప్పుడే అనేకసంబంధాలు వచ్చాయి కాని—అమ్మాయిని మీ కే యివ్వ తలంపుతో మీ కే ఖాయపర్చను మీ తమ్మునికి పూర్తిగా యిష్టమని చెప్పడానికి ఆతనిచేత వ్రాయబడ్డ ఈ వ్యాసాలే మీకు నిదర్శనం అంటూ బేగ్‌లోని ఆతడువ్రాసినవ్యాసాలకాగితాలు అతనిముందు విసరించి గోవిందమ్మ

"చూచానులెండి ఆ దినం బుక్‌పోస్టులో భారతిపుస్తకం రావడంతోనే నాకీ వ్యాసం చదివాను వాడి కోరికకూడ అటువంటి యంగ్ విడోస్‌కి చేయూతనివ్వమనే"

"అవును గదా!—మరి మీ వయస్సుకు మీరు పెళ్ళితో ఆమెను వివాహం చేసుకోవచ్చుగా. ఇదిగో ఆమెఫోటో చక్కనిచుక్క— మీకు తగిన భార్యకూడ ఇదిగో—చూడండి మీరుకూడ-" అంటూ ఆఫోటో ఆతని ముసలితల్లికి అందించింది గోవిందమ్మ. కాబోవు కోడల్ని కొంతసేపు ఆశతో కన్నులు పెద్దవి చేసి చూచింది ముసలితల్లి.

"చక్కగనే ఉంది నాకు అదృష్టం ఉందిరా బట్టే యిటువంటి కోడలు నాయింటికి రాబోతోంది. తొందరలోనే చేయండి వివాహాన్ని మీ యిష్టము వచ్చిన ముహూర్తానికి మేముకూడ సిద్ధం."

"మీరు ఏమంటారండీ రాజారావుగారు?"

"మీ యిష్టానికి వ్యతిరేకముగా మాట్లాడనని చెప్పాగా-అందులోనూ పెద్దలు మీమాట కొట్టివేయగలనా?—

"అయితే—యివే ఖాయపుమాటలు ముహూర్తం వ్రాయించి పంపుతాను."

"అలానే లెండి—"అన్నాడు రాజారావు అడకువ అగుపరుస్తూ గోవిందమ్మ వారిదగ్గరనుంచి సెలవుతీసుకొని కారులో వెడలిపోయింది.

♦ ♦ ♦ ♦

"నాకుపెళ్లా?—శనివారమా?—"

"అవును. శనివారమే ఆశ్చర్యపడతావేం!—"

"ఎవరితో నా వివాహం"

"ఒక వర్తకునితో—"

"నాయిష్టత తీసుకోకుండగనే నావివాహమా?

"నాయిష్టము నీ యిష్టముకాదా?

"ఇంతకీ ఆతనెవరో తెలుసుకోవటం నీధర్మం కదా"

"అందుకే చెప్తున్నాను ఇక్కడకు నాకోసం స్నేహంగా వచ్చే కేశవరావుగారి సోదరుడు నీకు వరుడు తెలిసిందా?—"

"ఆ మనిషికి సోదరుడు కూడ ఉన్నాడా?—"

"ఆ ఉన్నాడు ఆతనిలాగే ఉంటాడు-"

"నేను విధవనని తెలుసుకొంటే అస్సలు నన్ను త్యజిస్తాడు కదా."

"అలా జరగడానికు వీలులేదు. ఆ విషయం ఆతనికి ముందుగనే తెలియబరచి నీతో వివాహానికి ఒప్పించాను. ఆతడు నీ ఫోటో చూచిన తరువాత ఆనందంగా ఒప్పుకొన్నాడు కూడ."

"నాకు యిప్పట్లో వివాహం యిష్టంలేదు"

"కారణం?"

"నేను చేసే సంబంధం యిష్టంలేకా నీకు."

"అసలు నాకు వివాహమే అక్కరలేదు."

"నాకు తెలుసు నీ కోరికలు. రహస్యంగా జారిణిలా ప్రవర్తిస్తూ నా పరోక్షంలో నా భాను జీవితాన్నే త్రుంచవేస్తూన్నావ్"

"అత్తా ఏమిమాటలు!"

"నేనవ్రాసిన కత్తెవని తెలుసుకోలేకపోయాను. ఆ కేశవరావును వలలో వేసుకొని ఆతనినే చేపట్టకోరికతో భాను ప్రేమను అపహరించి—"

"అత్తా! అలా అనకు——భాను ప్రేమించుకొనే వ్యక్తిని ఆమె ఆనందాన్ని నేను ఆటంక పరచను——"

"నాకు తెలుసు నీ వయిగారపు మాటలు ఎంతటి కుటిల స్వభావము గలదానివో నేనే గ్రహించుకొని సిగ్గుపడితే——? ఇంకనూ మాటలతో మోసము చేసి——"

"అత్తా!——"

"చాలు ఇక ఆ పదాన్ని అలా పిలచి దహించుకొని పోయే హృదయము నుంటలో సేయని చిలక——"

"అత్తా నాలో దోషం వుంటే క్షమించవూ?——" అంటూ కంట నీరు పెట్టిందిజానకి."

"క్షమాపణా? నా ఇంటిలో చేరి నిన్ను బాగుచేసిన ఆదరణతో చూస్తూన్న మాకే ఈ అపకారాన్ని చేయసాహసించిన నిన్ను ఏమనాలి?"

అత్తా! నావల్ల భానుకు అపకారం జరగకూడదు. దాని ఆనందం కోసం ఏమైనా చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను అవును——ప్రతి నిమిషం నన్ను ప్రేమించి ప్రియసోదరిలా చూచుకొంటూన్న నా భానుకి ద్రోహమే తలపెట్టాను. అన్యాయమే చేయ సాహసించాను. ద్రోహిని——ద్రోహినే నేను. నన్ను చీల్చినా ఈ కృతజ్ఞతకు తీరు శిక్షకాదు.

"జానకీ——"

"అత్తా!——క్షమించు. తెలియని తనంలో ఏదో చేశాను. కాని నేను కళంకిని కానని ప్రమాణముచేసి చెప్తున్నాను నామాట విశ్వసించు...

"అవును. నీ మెత్తని మనస్సు నాకు తెలుసు. నీవు తెలియకనే అలా ప్రవర్తించావని అప్పుడే గ్రహించాను——"

"భాను ఆతనిని మనసారా ప్రేమించినదని నాకు తెలుసు. కాని——నామనసు నాకు లోబడక తప్పుమార్గంపట్టి భానుకి అపకారం

చేయు సహకస్తుంది. ఇక్కడికు ఎక్కువయూలికి వచ్చాను. భాను వివాహం కేశవరావుతోనే జరగాలి. అప్పుడే భానుకి ఆనందం. ఆమె సంతోషమే నా సంతోషం—"

"జానకీ—ఎంత పిచ్చిదానవయ్యావు నీవు"

"అత్తా—నా తప్పిదాన్ని భానుకిమాత్రం తెలియచెయ్యకు. దాని మనసు బాధపడుతుంది. తెలియక చేసినదానికి నిన్నే క్షమాపణ వేడుతున్నాను. నామూలంగా నా భాను మనస్సు కలతచెందకూడదు."

"అలా జరుగనులే గాని ఒకటిమాత్రం తెలుసుకోవాలి నువ్వు"

"ఏమిటది ?"

"నీ వివాహం ఆ రాజారావుతో జరిగినగాని కేశవరావు భానుని చేసుకొన సమ్మతించడు. కాబట్టి నీవు ఆలోచించే—"

"అవును అలానే అనుకున్నాను కూడా అత్తా—మన భాను జీవితం సుఖపడ్డానికి సంతోషంతో ఏమైనా త్యాగంచేయడానికి సిద్ధంగనే ఉన్నాను. నీ యిష్టానికి ప్రతికూలంగా చెప్పను. తప్పక ఆతనిని వివాహమాడతాను. నాశరీరం—నాజీవితం ఆయనపాదసేవకే వినియోగించి తరించి ధన్యనౌతాను"

"నీమాటలకు నాలో యిదివరకు నీపట్లగల కఠినత అంతా కరిగి నీరౌతూంది. పూర్తిగా నీహృదయం తెలుసుకొనకుండ తూలనాడాను."

"లేదత్తా. నామంచికోసమే మాట్లాడి నాకు జ్ఞానబోధచేశావు. నాకెట్టి విచారంలేదు నీమాటలవల్ల—" అని జానకి అంటూ గోవిందమ్మను బుజ్జగిస్తూంటే భాను వచ్చింది.

"జానకీ—యిటు రా—ఈబొమ్మ గోడకుకొడదాం. ఈగదంతా డెకరేటు చెయ్యాలిమనం"

"దేనికోసం."

"తరువాత చెప్తాగా—" అంటూ భాను జానకి చేతిని పట్టుకొని లాగుకొనిపోయింది. గోవిందమ్మ వాళ్ళనుచూస్తూ నవ్వుతో లోనికిపోయింది.

౫

జానకివివాహం రాజారావుగారితో కరక్‌పూర్‌లోనే జరిగిపోయింది. జానకి భర్తపట్ల అధికగౌరవాన్ని చూపుతూ ఆదర్శగృహిణిగా చరించేది. ముసలి అత్త లక్ష్మమ్మకూడ ఆమె నడవడికను ఆనందపడుతూ ఆదరణ చూపేది. ఆమె ప్రేమించి పరిణయమాడదలచిన కేశవరావు తన సెలవదిగా త్వరలో యింటికి రాబోతున్నాడని తెలుసుకొన్నప్పటినుంచి జానకి గుండె ఆగినట్టయేది. అతని ఎదుట ఆయింటిలో తిరగడంగురించి జ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడు ఆమె హృదయంలో తుఫాను లేచేది.

ఆదినమే కేశవరావు రాబోతున్నాడని ముసలితల్లి రాజారావులు ఆనందపడుతూ అతనిరాకకోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. అతను వచ్చేగంటలు దగ్గరపడేకొలదీ జానకిగుండె వేగంఎక్కువయి మనసు స్తంభించుకుపోయినట్లవుతూంది. జానకి వంటయిల్లు విడువకుండ పూరీల పెనందగ్గరనే కూర్చుండిపోయింది

„అమ్మాయి-జానకీ,-ఇంకా పూర్తి అవలేదా పూరీలు."

„ఇదో కొద్దిలోఉంది"

„వదినచేతి కమ్మనిపూరీలు ఈవాళ మా కేశవుడు ఆరగించి సంతసపడతాడు."

„——"

„అన్న వివాహమైందని ఉత్తరంవ్రాస్తే దానికి అధిక ఆనందంతో సంబరపడుతూ——

"అత్తగారూ-పీటిలో పుంచబ్బార సరిపోతుందా."

"ఆ. చాలు. వాడికి యిదేయిష్టం. పీటితో 'వదినగారిని మరీ మెచ్చుకొంటాడు. అమ్మాయి'-తలఅయినా రావ్వుకో లేదేమమ్మా ఈవేళ —"

"పసలతొందరతో—"

"నేను చూస్తాను లే పెందలకడ నవ్వుకో—"

"ఫరవాలేదులెండి. ఈ కాస్తా పూర్తిచేసి"

"వాడు వచ్చేటప్పటికైనా [illegible] తుడుచుకొని తల-"

"నాకు తలనొప్పిగా ఉంటుంది ఈపూట అందుచేతనే తలనువ్వుకో లేదు."

"ఆనాంగిల మొదటనే చెప్పలేకపోయావూ!—ఆతల నెప్పితో పొనందగ్గర ఎంతసేపు కూర్చున్నావు. లే-యిప్పుడైనా లే—"

"అయిపోయింది. ఈ కాస్తా పూర్తిచేసి లేస్తాను."

"శరీరంలో బాగుండనప్పుడు—"

"ఫరవా లేదు లెండి-"అంటూ జానకి తన పని తాను సాగించుకొంటూంది. అంతలో కేశవరావు మాట వినిపించింది వీధిలో, పెద్దకొడుకు రాజారావుకూడ పిలచాడు తల్లిని. ముసలితల్లి లక్ష్మమ్మ నవ్వుముఖంతో కేశవరావుని సత్కరించడానికి లోనికి తొందరగా నడచింది. జానకిమీద పిడుగు పడినట్లయి ముఖంనిండ ముచ్చెమటలతో వెనుతిరుగకుండానే ఆలస్యంగా వాయిలుతీస్తూ అవసరంలేకుండానే పదే మారులు పొయ్యిపూడుస్తూ; చేయికడుగుతూ చేసినపనులే పలుమారులు చేస్తూంది వంటయిల్లు విడచిపెట్టకుండ

"అబ్బాయి-మొన్ననే వస్తానన్నావుకదరా!-"

"ఆ మొదట అలానే వ్రాశాను. కాని-సెలవలు యివ్వడం ఆలస్యంచేశారు కాలేజీవాళ్ళు. కాబట్టి ఆతప్పు నాదికాదన్నమాట-" అని తల్లినిచూచి నవ్వాడు కేశవరావు ?

"ఎప్పుడు కొంటుగానే మాట్లాడ తావ్."

"అన్నా- కొన్నాళ్ళకి నీకన్నా సైన్ మెంబర్గా అధికలాభాలువచ్చి ఉండాలే ఏమైంది.-"

"అవును సరిగా మంచేర దిగినవెంటనే ఊళ్ళోధర పెరిగింది దానితో ఐదువేలు సలువుగా చేతికివచ్చాయి."

"ఆ అప్పుడే అనుకొన్నాను ధరపెరగడం పేపరులో చదివి."

"వదినెకు చూపావురా."

"లేదు ఎక్కడ- అన్నపెండ్లి జరిగినట్లు ఉత్తరం రాగానే అక్కడ నాస్నేహితునికి టీపార్టీయిచ్చాను."

"అది అన్నగారు గోవిందమ్మగారి పెట్టుబడులమీద జరిగింది. ఆ వివాహం జరిగినవెంటనే నీకు కబురు చేద్దామనుకొన్నా పోస్టుగానురా" అన్నాడు రాజారావు

"తెలియబరచినా రావడానికి వీలుండదని పరిస్థితులు అక్కడివి ఏదో దైవానుగ్రహంవల్ల జరిగిపోయినది మా వివాహం."

"ఇదంతా గోవిందమ్మగారి పెద్దమనసువల్లనూ పెత్తనంమీదా జరిగింది. ఆమె చాల ఉత్తమురాలు. నిన్నుకూడ తన దయచేతనే అన్నకు అలా దగ్గర ఉండి వివాహం చేసింది. ఆమెను గురించి ఆమె మాటకు కాదనరు."

'ఆ యింటికి పెత్తనం అంతా ఆమెదే చాలామంది వారు మనం అంటే అధిక దయ కూడాను వారికి అని సానుభూతి చూపాడు కేశవరావు

"రావోయి ముందు భోజనానికి కూర్చో. తరువాత మాట్లాడుదాం. అన్నాడు రాజారావు.

"కాదు అమ్మా !—వదినె ఎక్కడే ఏదీ నాకు చూపు."

"అమ్మాయి !—యిల్లా రా మరిది చూస్తాడట"

"— — —"

"సిగ్గుపడుతూన్నావా ?—"

"ఎందుకమ్మా సిగ్గు. రాత్రీ—నీ కుమారుని వంటివాడ్ని. ఎక్కడ !—వంట యింటిలోనా—" అని సంబరపాటుతో లోనికి వెళ్ళబోయాడు కేశవుడు. రాజారావు ఆపి . పిచ్చి సంతోషానికి నవ్వుకొని సిగ్గుతో పక్కగదిలోనికి పోయాడు.

"ఉండరా— ఆ వెళ్లతో లోనికి వెళ్ళకు నేను తీసుకొనివస్తా నుండు వదినను." అంటూ లక్ష్మమ్మ అతనిని చేయిపట్టుకొని ఆపి లోనికి వెళ్ళింది. కేశవరావు ముహంలో ఆనందాన్ని ఉప్పరుస్తూ అక్కడనే రెండు నిమిషములు నిలచి, కుర్చీ లాగుకొని కూర్చుంటూ జోడుత్రాళ్ళను విప్పుకొంటూన్నాడు.

'రా అమ్మా—వాడు నీకు సోదరునివంటి వాడు. సిగ్గుపడకు వాడికి ఎగతాళికలు లేకుండా తిరగడ మలవాటు. అందరూ అలానే ఉండాలంటాడు. వాడికి మన్ననలు అక్కరలేదు. రాఅమ్మా.—'

ఒదినా ?—" అన్నాడు కేశవరావు తలకప్పుకొని బలవంతం మీదవచ్చి గోడకు అంటి పెట్టుకొన్న ఆమెనుచూచి ఆమె తలఎత్తకయే ఊరుకొంది. ఆమె స్వరూపును చూడడంతోనే ఆతని కనుబొమలు ఆశ్చర్యంతో ముడిపడ్డాయి.

'ఎవరూ ?—జానకా ?—"

"అవునురా. ఈమె నీకు యింతకుముందు తెలుసా ఏమిటి !— అవునులే గోవిందమ్మగారి యింట్లోనే ఈ పిల్ల చాల రోజులబట్టి ఉం దట. నీవు—"

"ఏమిటి జానకా ?—"

"అవును. ఆ అమ్మాయి—"

"జానకీ !—నీవా ?—నా వదినెవా ?—" అంటూ ఓ నిమిషం ఆమెవంక తేరబారచూచి యిహమాట్లాడలేక తన దృష్టిని

నెమ్మదిగా తనకోడు తాగిస్తూ మీదికి మసల్చాడు అతని ఆశ్చర్య పదాలు ఆమెలో సాయంకాలేగిట్టాయి పాపం చూడాలి ఉన్నా. ఆమె కండ్ల లోంచి రెండుముక్కలు చిందాయి, ఇహ అక్కడ నిలువలేక జానకి లోనికి పోయింది. లక్ష్మమ్మగారు ఆ దృశ్యాన్ని అర్థం చేసుకోన లేక వాళ్ళయిద్దరిని చూస్తూ ఊరుకుంది ఓ క్షణం.

"జానకిని గోవిందమ్మగారి యింటిలోనుంచి ఉంటావు యిది వరలో—'

"ఆ చూచానులే అన్నా ఎక్కడ"

"ఆ ప్రక్కనున్న ఇంట్లో."

"సరే భోజనం వడ్డించు అమ్మా—అన్నకీ వడ్డిస్తున్నా"

"వంట యింట్లో కూర్చోవడానికి పీటలు వేశాను."

"ఉహూ—ఈ గదిలోనే శుభ్రంగా ఉంటుంది. ఇక్కడనే వడ్డించు."

"కూర్చోండి. వదినె వడ్డిస్తుంది."

"—ఊహూ— నీవు—"

"ఆడవాళ్ళకు ఉండవలసిన సిగ్గు నీ కేమిటిరా వదినెనుచూస్తే నీకే సిగ్గా!—"

"ఏదో ఒకటి. కడుపుమండుతోంది. తొందరగా వడ్డించు." అంటూ మాటలలో కొంచెం విసుగుని చూపెడుతూ అన్న ఉన్నగది లోనికి నడచిపోయాడు. లక్ష్మమ్మ నవ్వుకొంటూ లోని పీటలు తీసుకొనివచ్చి గదిలో వేసింది. జానకి తనశరీరంలో స్వస్థతగా లేదనిచెప్పడంచేత లక్ష్మమ్మగారే అప్పుడువడ్డించారు యిద్దరు కుమారులకూ.

◆ ◆ ◆

జానకి కేశవరావుకి అగుపడకుండ యింటిలో దినాలుగడుపుతూ హృదయభారంతో కేశవరావుకూడ ఆమెవంక కన్నెత్తి చూచేవాడు.

కాదు. రాజారావుసమాత్రంగనికి సురదులు కలసితిరుగడం చూడాలని చాల కుతూహలం పడేవాడు వారిద్దరిని లిన సమయమున మాట్లాడకుండడం, ఆమెపట్ల గౌరవం చూపడమే కావాలని తృప్తి పరచుకొని ఆపని యత్నమును విరమించుకొన్నాను.

ఆదినం ఆదివారం రాజారావు యిరువదిమైళ్ళ దూరములో ఉన్న సంతకు తన మనుష్యులతో వ్యాపారంకోసం వెళ్ళాడు. ఆదినం లక్ష్మమ్మకు జ్వరంగా ఉంది. జానకే కేశవరావుయొక్క సంరక్షణను చూడవలసిఉంది. ఆనాడు మధ్యాహ్నం కేశవరావుకి భోజనం వడ్డించి చాల సేపుచూచింది ఆతడు తనగదివిడచి బయటకు రానేలేదు. నెమ్మదిగా ఆతని గదిదగ్గరనుంచి సమాధానం లేదు. ఆతను వస్తాడుకదా అని చాలసేపు చూచింది. కాని లాభంలేకపోయింది. అప్పూటు ఆమెకూడ భోజనం చేయకుండ వస్తుఉంది. ఆతని కోపానికి కారణం తలచుకొన్నప్పుడు ఆమెగుండె చలించి కంఠంవెంట వేడినీరు పమిట ఎత్తుమీద పడి చిందాయి. సాయంత్రం ఎనిమిదిఅయింది లక్ష్మమ్మకు జ్వరం-దగ్గా తీవ్రంగా ఉండడంచేత ఆనాడు ఆరాత్రికూడ భోజనం చేయనంది. ఎనిమిదిన్నర అయింది కేశవరావుని భోజనానికిరమ్మని పిలువడానికి ఆమెగుండెకు ధైర్యం చాలిందికాదు. తొమ్మిదికొట్టింది కేశవరావు ఆతని గదివదలి రాలేదు. జానకి ఆతనికి నురల అన్నంతోపాటు అన్ని ఆహారసామగ్రులు వడ్డించి జారేగుండెను పదిలపర్చుకొంటూ లేనిధైర్యం తెచ్చుకొని ఆతనిగది ప్రవేశించింది. కేశవరావు కిటికీతలుపు తెరచి చీకటిలోనికి చూస్తున్నాడు. టేబులుమీాది లైటు అద్దంలో మెరుస్తూ అగుపిస్తూంది. ముక్కల అరపులు సన్నశబ్దంతప్ప ఆగదిలో మరి ఏచప్పుడూ లేదు.

"-భోజ-నాని-కి-" అంది జానకి పణకేకంఠంతో." కేశవరావు వెనుతిరిగి చూచాడు అక్కడనుంచి కదలకుండానే, ఆచూపులో

చాల తీవ్రత అగుపించింది. సరళ జవాబు చెప్పకుండానే ఆచీకటి లోనికి చూస్తున్నాడు.

"-భోజనంచెయ్యండి మధ్యాహ్నంకూడ—"

"భోజనం!—నాకా-వద్దు. నాకు కడుపునిండుగనేఉంది."

"కేశవా-కోపిస్తూన్నావా?—"

"నాకాకోపం!-ఎవరిమీద!గోరువెచ్చని కన్నీళ్ళతో దోసిలిని నింపుకొంటూన్నాను. నాలో కోపంకూడ ఎక్కడుంది!—"

"విచారిస్తున్నావా?-నా కృతజ్ఞతకు దుఃఖ పడుతున్నారా? కేశవా!-అవి అన్ని కలలోని దృశ్యాలు అనే తృప్తితో ఊరటచెంది శాంతిగా—"

"శాంతా?-హా శాంతి!—ఈజన్మకు యిహ శాంతిలేదు. రంపపు కోతవంటి ఈవిరక్తవిచిత్రంలో నాకు సుఖంలేదు—వెళ్ళు—"

"కేశవా?—"

"చాలు-యిహనన్ను అలాపిలువకు. వెళ్ళు- నీమాటలతో మళ్ళీ నన్ను వెర్రిఎత్తించ ప్రయత్నించకు ఇప్పటికే నామనస్సు నాది గాకుండ—"

"భ్రమపడుతున్నావు—"

"ఆ ఆభ్రమే నన్నీవిధంగా వికలతపరచింది. నమ్మేను-మాట యిచ్చిన జానకి దగాపరుస్తుందని ఏలా అనుకొంటాను-"

"నా అసహాయతవల్లనే జరిగింది. వేడుకొంటూన్నాను మిమ్మల్ని ఈవిషయంలో-నేను—"

"లోపల వేయిటన్నుల మాలిన్యాన్ని దాచుకొని. తీపిగా దొంగ అనురాగాన్ని—కృత్రిమ సౌజన్యాన్ని నటించి—"

"అవును. అప్పట్లో కన్యగా నిన్ను ప్రేమించాను. ఇప్పుడు నిన్ను ప్రేమించి పెంచుతూన్న అన్నగారిభార్య నయ్యాను నన్ను వదెనగా తలచి మాతృభక్తితో చూడవలసిన ధర్మం నీలోనూ—"

"అన్న !....నా కే ద్రోహం తలపెట్టాడు నా అన్న దీనికి నివాడు అందమే కారణమైంది"

"—అన్ననే దూషిస్తున్నావా ?—."

"ప్రాణాలకంటె తియ్యని నా ఆశలను—స్వప్నాలనూ తన లోనికి లాక్కున్న మృత్యుస్వామి నా అన్న."

"ఆ !- రావూ !—ఈ నిమిషంవరకు నిన్ను తనప్రాణంకంటె ఎక్కువగా ప్రేమిస్తూన్న నీ అన్నగారినే—"

"—ఉష్-నా అహంకారం నన్ను దహించివేస్తోంది. నా అన్న నే - నేను తిట్టానా ?-పాపం-ఆయనకే తెలుసు !-అర్థాన్ని-నిరాశ - ప్రయత్నించి పారదోలి ఎట్లానో ప్రాణాలు నిలుపుకొంటు న్నాను—" అన్నాడు ఆవేశంగా ఆతని వేదనంతా కరిగి కన్నీరుగా మారింది. ఆతని పరిస్థితిని గమనిస్తూ జానకి తన కండ్లవెంట జారే కన్నీటిని తుడుచుకొంటూ—

"రావూ - వెనుకటి విషయాలు ఒక కలగా తలచి మరచిపో. చూడూ - ఇప్పుడు నేను నీవదినను నీవు నాసోదరుడవు -"

"- జానకీ - కాదు - వదినా -" అని కండ్లుమూసుకొని పరుపు మీద పడ్డాడు కేశవరావు. జానకి ఆతనిపరిస్థితిని చూచి భరించలేని హృదయవేదనతో అక్కడనుంచి కదలిపోయింది.

౭

"ఏమన్నాడు !—"

"నన్ను చూచి మొదటమాటలాడనేలేదు."

"కారణం !—"

"అదే మొదట తెలుసుకొనలేక తబ్బిబ్బుపడ్డాను—"

"ఇంతకీ ఏమి తేలింది."

"ఏమి తేలుతుంది!—నీవు చేసిన నీచపుపని తెలిసి నాకేసిగ్గు వేసింది."

"అంటే—"

"అంటేనా!- నీకు తెలియదూ?—"

"అసలు విషయం చెప్పకుండ చురచురమంటే ఎలా?"

"ఆయన జానకినే ప్రేమించారట ఆసంగతి తెలిసి అన్యోన్యంగా ప్రేమించుకొన్న వాళ్ళ ప్రేమను నాకోసం త్రుంచి ఆతడు వచ్చు లోపల దానిని ఆయన అన్నకు కట్టిపెట్టావట."

"వాళ్లు ప్రేమించుకొన్నట్లు నాకెలా తెలుసు!—"

"నాకూ అన్నీ అర్థమైనాయి ఆతని మాటిమాటలతో విషాదకరంగా పాపం ఆ అమాయక జానకి ప్రేమను నాకోసం—"

"ఆ రావు నీకు తగినవాడని—"

"అమ్మా—యిష్టము లేని ఆవరుడు నాకెందుకు!—మన జానకి సుఖం మనదికాదా!—వారి ఏండోరుల ప్రేమ నీకు తెలసినప్పుడు నాతో ఎందుకు చెప్పకుండమరుగుపరచావ్. పిచ్చితల్లీ —నాకు తగిన భర్త లభించకపోతే అవివాహితగనే ఉంటానుగా నాకోసమని దాని జీవితం ధ్వంసం చేయపూనికొని, ఆపాపం నీవు—"

"అవును—పాపమే చేశాను. అది అమాయికపిల్ల. దానిని నీకోసం ఆరావుతో వివాహం మానవలసినదిగా కోరుతూ రాజారావునే వివాహం చేసుకొనమని నిర్బంధించాను. అలా జరగనిఎడల కేశవుని ప్రేమ నీకు లభించదని నచ్చ చెప్పాను. అదిపాపం—"

"అమ్మా—ఎంతపనిచేశావ్."

"అది పాపం—నీకోసం—నీ ఆనందంకోసం తన జీవితాన్ని త్యాగం చేస్తానంది నిన్ను ఆనందపరచడానికి తాను ఏమైనా చేస్తానని మాట యిచ్చింది. ఆమాట ప్రకారమే ఆతనిని వివాహమాడి దుఃఖమయ జీవితాన్ని సాగిస్తూ—"

"నా కోసం జానకి త్యాగంచూపి తన జీవితాన్ని ధ్వంసంచేసుకొంది. ముందుగా నాతో నైనచెప్పకుండ యుక్తతలేని ఈ వివాహానికి ఒప్పుకొని నరకమనుభవిస్తోంది. అమ్మా—ఎంత తెలివి తక్కువగా ప్రవర్తించావ్—అంటూ లేచి ముందుకు నడుస్తోంది భాను. గోవిందమ్మ ఆమెకు అడ్డుగా నిలచి—'

"ఆగు—ఎక్కడికి వెళ్లదలచావ్"

"వదులు—నా జానకికి క్షమాపణ చేసుకొంటాను నీకు బదులుగా నేనే కాళ్లమీద పడతాను—" అంటూ విడిపించుకొని భాను బయటకు నడచింది. గోవిందమ్మ మాటరాక నిశ్చేష్టతతో నిలచి పోయింది.

జానకి ఆ దినం నూటఐదు డిగ్రీలజ్వర తీవ్రతలో ఉంది. ఇంటిలో అందరూ గాబరాపడుతూన్నారు. డాక్టరు ఆమెను కనిపెట్టి కోలుకోలేని బలహీనత యిలా నామగావచ్చి జ్వరంలోనికి దింపిందని చెప్పాడు. రాజారావు లక్ష్మమ్మలు మంచం విడువకుండ కూర్చున్నారు. కేశవరావు డాక్టర్లను తీసుకొని వస్తూ యితరపనులు చూసుకొంటూన్నాడు.

సాయంత్రం ఆరు అయింది. భాను ఆ గదిలోనికి తొందరగా వచ్చి మంచంమీద నిరసస్థితిలో ఉన్న జానకిని చూచింది. దానితో ఆమెగుండె ద్రవించి కండ్లవెంట అశ్రుయుక్తంగా కన్నీళ్లు జారాయి. పరుగెత్తుకొనివచ్చి జానకిమీదకు వాలింది.

"జానకీ—ఏమిటె నీకీ దుస్థితి దిగులుపడుతూన్నావా?—చెప్పు—'

"భానూ—భయపడకు—నాకేం ప్రమాదంలేదు"

"జానకీ—నీ పట్ల అన్యాయం జరిగింది నాతల్లి తప్పుక్షమించు అని యింకా ఏమో చెప్పబోయింది. ఆ ఉబికే దుఃఖంతో యిహా మాట్లాడలేక పోయింది. జానకి ఆమెతల నిమురుతూ కండ్లతడిపెట్టింది

ప్రాంతమున కుర్చీలోనుంచి చూస్తూన్న కేశవరావు నెమ్మదిగా అక్క-డకు చేరుకొన్నాడు. రాజారావు తెలియనితనంతో జానకీ భానుల వంక చూస్తూన్నాడు. జానకి బరువుగా కేశవరావువంక చూచింది.

"సారా! క్షమించండి —" అంటె కేశవరావు వంక చూచి—"

"ఏ-వి-నె-గా-రూ"

"ఆ!—ఎప్పటికి—విన్నా-ను. బాబూ—కేశవరావూ-"

"ఏమి కావాలి."

"ఇటు—కూర్చో—" అని కేశవరావుకి సంజ్ఞచేసింది. కేశవరావు ఆమెకు అవతలప్రక్కగా మోకరించి కూర్చున్నాడు మా చంద్రప్రక్కన జానకి నెమ్మదిగా రాజారావువంక దృష్టి మరల్చింది.

"మీకు శ్రీమతిన్ని-ఎక్కువ-సౌఖ్యాన్ని చేకూర్చలేక—' పోయాను. వృద్ధజీవిని—"

"జానకి—ఏమిటా మాటలు. భయపడకు—" అన్నాడు రాజారావు.

"ఒక్క- కోరికమాత్రం. నా మరదివివాహాన్ని నేను చేయాలను కొంటూన్నాను. మీరు అనుజ్ఞయిస్తే—"

"జానకీ—ఈ స్థితిలో కేశవునికి వివాహాన్ను చేయదలచావా? నీకు ఆరోగ్యం చేరుకొంటె త్వరగా వధువును చూచి—

"వధువా?—ఇక్కడనే ఉంది. నా భానే ఆతనికి—తగిన వధువు—"

"భానా?—వారు గొప్పవారుకదా—" అన్నాడు రాజారావుఅమాయకంగా.

"మీకు తెలియదు—భాగ్యంకంటె వారి ప్రేమగొప్పది"

"జానకీ-ఇదేమిటి—ఏమి చేయబోతున్నావ్!—"

“భానూ—నా అవసాన కాలంలో ఈఒక్క కోరికే మీ యిద్దరూ చెల్లించండి. దానితో నా ఆత్మకు తృప్తి కలుగుతుంది-” అంటూ జానకి భాను కేశవరావుల చేతులుకలిపి, భర్తచేతినితీసి వారి చేతులమీద ఉంచుతూ అందరివంకా తేరి బారచూచి కన్నుమూసింది. ఆమె ముహం అప్పుడుకూడ చిరునవ్వుతో అగుపడి తన తృప్తిని సూచించింది.

జానకి చావుతో రాజారావు యిహ పెండ్లే చేసుకొనలేదు. భానూ కేశవులకు కలిగిన ఆడశిశువునకు జానకి అని నామకరణంచేసి రాజారావే ఆదరణతో పెంచుతూ, జానకిని యిష్టదేవతగా కొలుచుకొంటూండేవాడు. జానకిఫొటోకి పూలమాల అలంకరించడం భానూ కేశవుల నిత్యకృత్యములలో ముఖ్యమైనదిగా యిప్పటికీ పరిగణింపబడుతూనేఉంది.

శ్రీ కొండపల్లి ప్రెస్, రాజమండ్రి. 1943.

వైద్య గ్రంథములు.

	రూ.	అ		రూ.	అ
శార్ఙ్గధరసంహిత	3	0	గోసాయిగుటికలు పెద్దది	0	4
వస్తుగుణప్రకాశిక	5	0	బైరాగిగుటికలు పెద్దది	0	
తిబ్బెఅక్బరుసాహిఅను యూనానీగ్రంథము	6	0	నాడీపరిజ్ఞానం	0	8
సర్వమూలికాయోగమఞ్జరి		0	నలభీమపాకశాస్త్రం	0	12
చరకసంహిత (శ్రీ॥ కృ॥	6	0	మిలటరీపాకశాస్త్రం	0	12
అనుభవదీపిక డిటో	1	0	వస్తుగుణప్రదర్శిని 200 పే॥	1	0
భస్మప్రకాశిక డిటో	1	0	ధన్వంతరివిజయం	0	10
ఆంధ్రభైషజ్య రత్నావళి (శ్రీ॥ కృ॥	2	0	స్త్రీజనకల్పతరువు	1	0
			దంతవైద్యం	0	8
			అశ్వలక్షణసారం	0	8
బసవరాజీయము	7	0	పర్బత్తుపాకావళి	0	8
ఆంగ్లేయౌషధగుణదీపిక	4	0	చికిత్సారత్నం గ్లేజు	0	12
సిద్ధమూలికారహస్యం	1	0	వైద్యరహస్య చింతామణి 1 వ భా॥	0	12
పులిప్పాణివైద్యం	1	0			
యూనానీవైద్యామృతం	0	8	డిటో 2 వ భా॥	0	12
కుసుమరోగనివారిణి	0	12	శతలేహ్యపాకావళి	0	8
గృహవైద్యము 1 భాగము	0	12	నేత్రదర్పణం	0	8
డిటో 2 భాగము	0	12	బాలగ్రహచికిత్సలు	0	4
ఆయుర్వేదవైద్యామృతం	0	12	డిటో చిన్నసైజు	0	2
సుఖరోగచికిత్సలు	0	8	అనుపానమంజరి	0	8
విషవైద్యము	0	8	సహదేవపశువైద్యం	0	6
రసప్రదీపిక	0	10	వ్రణచికిత్సలు	0	8
సద్వైద్యజీవనం	0	8	భస్మప్రదీపిక	0	12

కోపల్లి వేంకటరమణారావుగారి

సాంఘిక స్టేజినాటకములు.

ఓన్లీడాటరు	1	0	0
భాగ్యరేఖ	1	0	0
క్లాసుమేట్సు	1	0	0
గరల్ వైఫ్	1	0	0
పెట్టవారిమగడు	1	0	0
బలే పెండ్లిండ్లు	1	0	0

కొప్పరపు సుబ్బారావుగారి

రోషనార	1	0	0
తులసీదేవి ము. వెం. చెన్నకేశవులు	1	4	0
కనక్తార చం. కేశవదాసుగారు	1	4	0

గు. అప్పారావుపంతులుగారి

కన్యాశుల్కము	1	8	0

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య అండ్ సన్సు.
బుక్సెల్లర్సు, రాజమండ్రి.